190495

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

18 апрель, сешанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 74 (1076)

ИШЧИ ГУРУҲИНИНГ БИРИНЧИ МАЖЛИСИ

Аввал хабар берганимиздек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи сессиясини шу йил 5 май куни Тошкент шаҳрида чақиришга қарор қилинди. Шу муносабат билан Олий Мажлис сессиясини тайёрлаш ва уни ўтказиш бўйича Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан сайланган 22 нафар депутатдан иборат ишчи гуруҳи тузилди. Янги парламент кўппартиялилик асосида сайланганлиги эътиборга олиниб, ишчи гуруҳига Олий Мажлис партия фракцияларининг ҳамда блокининг вакиллари киритилди.

15 апрель куни ишчи гуруҳнинг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров олиб борди.

Йиғилишда сессия кун тартибига киритилган масалаларга доир барча материалларни, шунингдек бошқа ташкилий тадбирларни қисқа фурсатда ва малакали ҳал этиш мақсадида депутатлар ишчи гуруҳини учта ёрдамчи гуруҳларга бўлиш мақсадга мувофиқ деб топилди ҳамда вазифалар тақсимлаб олинди.

Шундай қилиб, Ўзбекистон парламентининг иккинчи сессиясига тайёргарлик кўриш қизғин паллага кирди.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА МАЖЛИС

Вазирлар Маҳкамасида республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков раислигида республиканинг истеъмол бозорини товарлар билан тўлдириш ва аҳолига савдо хизматини яхшилаш дастурини амалга оширувчи ҳукумат комиссиясининг мажлиси бўлди. 1995 йилда истеъмол бозорини энг зарур моллар билан тўлдириш масаласи кўриб чиқилди.

Мажлисда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараётган ва бундай молларни республика ташқарисидан келтираётган вазирликлар, идоралар, корпорациялар ва бирлашмалар раҳбарларининг ҳисоботи тингланди. Бу соҳада муайян иш қилингани, аҳолини товарлар ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш яхшилангани, савдо маданияти бир мунча ошгани таъкидланди.

Шу билан бир вақтда ёғ-мой ишлаб чиқариш тармоғидаги, савдодаги айрим корхоналарнинг, вилоят ҳокимликларининг ишлари танқид қилинди. Товарларни марказлаштирилмаган тартибда келтириш бўйича ўзлари белгилаган топшириқ бажарилишини таъминлай олмаган Сирдарё ва Хоразм вилоятлари ҳокимларининг ўринбосарлари қаттиқ огоҳлантирилди.

Истеъмол бозорини энг зарур товарлар билан тўлдириш иши мунтазам назорат остига олинди. Ҳукумат комиссиясининг мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси, назорат инспекциясининг раҳбари М. Мирқосимов, Бош вазир ўринбосари М. Усмонов иштирок этди.

(ЎзА).

Қорақалпоғистоннинг Мўйноқ туманидаги энг чекка қишлоқларидан бири ҳисобланган Учсой аҳолиси ҳам зангори оловдан баҳраманд бўладиган бўлишди. Айни пайтда Нукус таъмирлаш-механика заводи ишчилари туман марказидан бу ергача 18 километрлик газ трубалари ётқизиб, пайвандлаш ишларини олиб боришмоқда.

СУРАТДА: газэлектрпайвандчи — Еркебай Дакенов иш устида.

А. МУРОТОВ олган сурат.

ЭНДИ ЧУСТ ЎЗ ШАКАРИ БИЛАН ДОНГ ТАРАТАДИ

Республикамиздаги тўнғич қандолатчилик ишлаб чиқариш корхоналаридан бири сифатида Чуст шаҳрида янги шакар заводи иш бошлади. Заводни Фарғона темир йўл бўлими билан Чустдаги «Истиқлол» ҳиссадорлик жамияти биргаликда қуришди. Технология ва зарурий жиҳозларни Тошкентдаги «Коинот» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси шартнома асосида етказиб берди. Маҳсулот тайёрлаш эса Чуст—Қўқон қўшма корхонаси томонидан ўзлаштириб олинди.

Ҳозир шакарни тиббий экспертизадан ўтказиш, унинг кристаллик ва истеъмол даражасини яхшилаш бўйича иш олиб борилмоқда.

Мутахассисларнинг фикрича, Чуст шакари юкланган илк машиналар сафи тез орада республикамизнинг барча жабҳаларига етиб боради.

Ўктам ҲАЙДАВОЛОВ.

МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИДА

16 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — молия вазири Б. Ҳамидов профессор Кит Гриффин раҳбарлигидаги БМТнинг ижтимоий сиёсат бўйича миссиясини қабул қилди.

Миссиянинг асосий вазифаларидан бири республикамиз ҳукуматининг ижтимоий соҳа масалаларидаги сиёсати билан танишиб, ўз навбатида ана шу соҳа борасида БМТнинг дастурини ҳукуматимизга тақдим этишдир. Ана шу масалаларни амалга ошириш учун миссия республикамиз вазирликлари, бошқа муассасалари ва Вазирлар Маҳкамасида қабул қилинди.

Учрашув давомида Б. Ҳамидов ижтимоий сиёсатни юргизиш, аҳолининг ижтимоий ҳимоясини маблағ билан таъминлаш республикада қай йўсин амалга оширилиши ҳақида сўзлаб берди.

Жаноб К. Гриффин ўз навбатида республикамиз ҳукуматининг аҳолини ижтимоий ҳимоялаш борасидаги сиёсати, маҳалла дастурининг жойларда яхши самара бераётганини кўриб илиқ таассуротларга эга бўлганлигини таъкидлади. Республикамизда ижтимоий соҳани янада кенгайтириш учун ўзаро алоқани бирмунча ривожлантириш зарурлиги ҳақида тўхталиб ўтди.

Учрашувда БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Ҳожи Малик иштирок этди.

(ЎзА).

• Президент фармонлари қандай бажариляпти?

УЙЛАРИ БУҒДОЙГА ТЎЛСИН

Кўнгил деганлари нозик экан. Дилинга яқин кишини бир лаҳза кўрмасанг ҳам соғиниб қолаверасан.

Олияхон ая Роҳилани эрталаб кутди, келмади. Тушга яқин дийдор кўришди-ю, дилидагини тўкиб солди:

— Қизалоғим, бунчалар ҳаяллamasанг?

— Сизни қувонтирадиган хушхабар олиб келдим, — деди у онахон билан қучоқлашиб кўришаркан. — «Машъал» жамоа хўжалиги раҳбарлари ҳузурида бўлдим. Улар уйингизни таъмирлаб беришмоқчи.

— Уйлари буғдойга тўлсин, — кўнгли таскин топди онахоннинг. — Шундайлигичаям оғиримни енгил қилишяпти.

Олияхон Каримова Олтинкўл тумани Қўштепасарой қишлоқ фуқаролари йиғини ҳудудида яшайди. Тўқсон тўрт ёшдан ошган онахоннинг на қизи, на ўғли бор. Аммо уни қишлоқдагилар ёлғизлатиб қўйишмади. Айниқса, туман ижтимоий таъминот бўлимининг ходимаси Роҳила Жўраева унинг оёқ-қўлига айланиб қолган. Тиниб-тинчимас аёл онахонга ҳукуматимиз томонидан якка-ёлғиз қарияларга ажратилган озиқ-овқат маҳсулотларини келтириб билангина кифояланиб қолмайди, қариянинг уйини супуради, саранжом-саришталайди. Унинг ҳисобида бундай меҳрталаб қариялардан яна 6 нафари бор. Ноя Муртазина, Турсиной Раҳимова...

— Табаррук онахонлар кор-ҳолига яраётганимдан, дилим яйрайди, — дейди Роҳила Жўраева.

Яқинда ғалати воқеа содир бўлди. Роҳила Олияхон аянинг уйига келса ўтинлар ёрилиб, тахланган. Печкалар тозаланган. Ҳовлидаги дарахтларга ишлов берилган.

— Қайси қўли гул одамлар қилишди? — дея Роҳила сўраса, қария жилмайди-ю, ҳеч нарса демади. Худди шу ҳол яна уч-тўрт бор такрорланди. Кейинги гал «айбдор»ларнинг устидан чиқди. Улар тумандаги 32-ўрта мактабнинг юқори синф ўқувчилари Мурод Назаров, Зумрадхон Парпиева, Нурмат Раҳмонов, Саида Жўраевалар экан. Маълум бўлишича мактабда «Меҳрибонлик» гуруҳи тузилибди. Улар қишлоқ ҳудудидаги ёрдамга муҳтож хонадонларда бўлишиб, уй юмушларига кўмаклашишар экан.

Кексалар дилига йўл топмоқ, уларнинг раҳматини эшитмоқ улкан савобдир. Туман ижтимоий таъминот бўлими ижтимоий хизмат кўрсатиш гуруҳининг бошлиғи Абдусалом Шаҳобиддиновнинг таъкидлашича, юртбошимизнинг «Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида»ги Фармонидан сўнг 136 нафар қарияга ёрдам кўрсатилаётир. Уларга 8 турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари бепул етказилиб берилаяпти. Турар-жойлари таъмирланяпти. Дори-дармонлар билан таъминланмоқда.

Яна бир гап. Қарияларни ўзлари меҳнат қилган жамоалар ҳам оталиққа олишиб, баҳоли қудрат ёрдам қўлини чўзишаётир. Яқинда эса «Сув юлдуз» қишлоқ фуқаролар йиғинининг раиси Эркинбой Йўлдошев бошчилигидаги оқсоқоллар хайрли ишга қўл урдилар. Муборак ҳаж сафарини ўтаган Набижон ҳожи Ҳасанов, Тўраҳожи Мамажонов, Тоҳирҳожи Режапов, Баҳолирҳожи Холматов қишлоқдаги 10 нафар ёлғиз қариянинг иссиқ-совуғидан хабар олишга аҳд қилдилар. Айтадилар-ку, икки дунё — икки саодат, деб.

МУРУВВАТ ДИЛНИ ПОКЛАЙДИ

Қодиржон Парпиевнинг нафақага чиққанига бир неча йил бўлган. Топгани рўзғорга зўр-базўр етади. Яширишнинг ҳожати йўқ, йўғон чўзилаётган, ингичка узилаётган замонда унинг қўли юпқалашиб қолди. Уйда ёқай деса кўмир йўқ. Нима қилиш керак? Оқсоқоллар унга Избоскан тумани савдо ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти раҳбарларига учрашни маслаҳат беришди.

— Маъмиржон ўғлим, — деди у корхона раҳбарига. — Шароити оғир кишиларга мурувват қилаётганларингни кўп эшитдик. Оғиримни енгил қиласанми, деб келдим.

Маъмуржон Ҳайдаров оқсоқолнинг ташвишини кунт билан эшитди. Кейин ҳиссадорлар билан маслаҳатлашди. Қаловини топса, қор ёнади, дейдилар. Пайчилар Қодир Жўраевга кўмир элтиб беришди. Дарвоқе, ҳиссадорлик муқаддам корхонада ишлаб нафақа олаётган, шунингдек туманда шароити оғир кишиларга ёрдам қўлини чўзишаётир. Ўзлари ҳисобидаги пиёз, картошка, гўшт маҳсулотларидан хайрия сифатида улашмоқдалар. Мушкул аҳволда қолганларга эса гуруч, ун, ёрдам пули ажратишаяпти. Фақатгина шу йилнинг бошидан буён 35 минг сўмлик маҳсулот тарқатилди. Манзура Машрапова, Дилфуза Маматова, Давлатхон Эргашева, Абдупатто Акбаров каби қарияларнинг ҳожатбарорлардан ҳурсандлиги боиси ҳам бежиз эмас. Албатта, меҳр-оқибат, аҳиллик бор жойда барака, ишда эса муваффақият бўлаверади. Ҳиссадорлар қутлуғ кунларда қариялар кўнглини хушнуд қилиш учун яна бир ажойиб совға тайёрлашаяпти.

Ф. ПОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

МУЗЕЙГА ТОПШИРИЛДИ

Индонезия Президенти Жаноб Сухарто Самарқандга ташрифи чоғида икки мамлакат халқлари ўртасидаги дўстлик, биродарлик рамзи сифатида Индонезия давлатининг тарихи, фусункор шаҳарлари, гўзал ва мафтункор табиати, хушманзара жойлари манзарали акс эттирилган китоблар, турли сурат ва фотолавҳалар ҳадя этган эди.

Улар эндиликда Самарқанддаги Акмал Икромов номли Ўзбекистон халқлари маданияти ва санъати тарихи музейида сақланадиган бўлди. Вилоят ҳокимининг қарори билан Президент совғалари музей жамоасига ҳадя қилинди.

ЎЗИНГДА БЎЛГАНИГА НЕ ЕТСИН...

Элликқалъа туманининг «Дослиқ» жамоа хўжалигида ипак қурти боқиш мавсумига жиддий тайёргарлик кўрилмоқда. Чунки хўжаликнинг ўзида бира тўла 10 тоннага яқин пиллани қайта ишлаш, калавалаш, бўяш ва ундан тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришга мўлжалланган цехларнинг ишга тушиши жамоа учун улкан имкониятлар эшигини очди.

СУРАТДА: ипакдан хонатлас тўқиётган Интизор Қодирова ва Марзия Худойназароваларни кўриб турибсиз.

ШВЕЦАРИЯДА НАМОЙИШ ЭТИЛМОҚДА

Швецариянинг Альтерфорд шаҳрида Ўзбекистон кулолларининг амалий санъат асарлари кўргазмаси очилди.

Санъат мухлислари Ўрта Осиё ўтмишига доир кўплаб тарихий маълумотлар, ашёлар, тарихий жиҳозлар, шунингдек, Самарқанд кулоллари меҳнати маҳсули билан яқиндан танишиш имкониятига эга бўлди. Бу ерда юртимизнинг қўли гул усталари ҳунарига юқори баҳо берилмоқда.

Кўргазмани Германиянинг Штутгарт шаҳрида ҳам намойиш этиш режалаштирилган.

БАХШИДАН БОҒ ҚОЛАР

Хоразм халқ достонларининг моҳир ижрочиси Қаландар бахши Нурматов табиат шайдоси. Айниқса, у мевали боғлар яратишни хуш кўради.

Қаландар бахши бу йил эрта кўкламда яна бир савобли ишга қўл урди. Шовот туманидаги Хитойбешмерган қишлоғида янги боғ барпо этишга киришди. Ҳозирча минг тупдан зиёд мевали дарахт экилиб парваришланмоқда.

— Дарахт япроқларининг шивирлаши мен айтадиган достонларга ўхшаб кетади, — дейди Қаландар бахши. Мақсадим янги боғни обод қилиб, бу ерда хоразмлик бахшилар музейини ташкил этиш. Насиб этса, бахшиларнинг кўрик-танлови ҳам шу ерда ўтадиган бўлади.

МЕКСИКАДАН КЕЛТИРИЛГАН ЎСИМЛИК

Яқинда республика ўсимликшунослик илмий-текширув институти олимлари Мексикадан келтирилган бошоқли дистихлис ўсимлиги устидан тажриба ўтказишди. Ушбу ўсимлик иқлимимиз учун тамоман янги ҳисобланиб, Орол бўйидаги шўрланган жойларда жуда кўп келиши билан бирга туз кўчишининг олдини оларкан. Шунингдек у чорвачилик учун ҳам яхшигина озуқа ҳисобланиб, гектаридан 40 центнергача ҳосил олиш мумкин.

СУРАТДА: янги ўсимликлар лаборатория бўлим мудири, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Елена Талолова тажриба майдонида тадқиқот ишлари олиб бормоқда.

ТУТУНЛИ БЎЛСА-ДА, ДОРИ ЯХШИДИР

Андижондаги Токсикология ва дизенфекция мосламалари илмий-тадқиқот институтининг илмий кенгаши Абдусалом Усмоновнинг «Ҳашоротларга қарши курашиш учун тутунли дори» деб номланган ишини ижобий баҳолади ва амалиётда қўллашга тавсия этди.

Қишлоқ доришуносининг бу кашфиёти уй чивини, искабтопар, суварак каби бир қанча ҳашаротларни йўқотишда ишлатилмоқда. У Москва шаҳридаги бир неча меҳмонхона, йирик озиқ-овқат дўконлари ва омборларда синаб кўрилди. Натижада Россия санитария-эпидемиология федерал хизмати мазкур дорини мамлакатнинг барча ҳудудларида қўллашга кўрсатма берди. Энди «Андижон-У» деб ном олган бу дори Россия доирасидан Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига ҳам йўл олди.

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

• Ислоҳот — амалда

ДАВЛАТ ТАДБИРКОРЛИКНИ РАҒБАТЛАНТИРМОҚДА

Кейинги йилларда мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантириш, шу мақсадда чет эл сармояларини кўпроқ жалб этиш борасида қатор ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Президентимизнинг 1995 йил 7 январдаги «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хўжалик юритувчи субъектларни рўйхатга олиш жараёнини соддалаштириш ва тартибга солиш тўғрисида»ги Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 2 мартдаги «Ўзбекистон Республикасида хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарни давлат рўйхатидан ўтказиш, уларнинг фаолияти ва тугатилиши тартиби тўғрисида»ги қарори бунинг ёрқин исботидир.

Хўш, бу фармон ва қарор илгари қўлланиб келинаётган тартибларга қандай ўзгаришлар киритди? Умуман у чет эллик сармоядорлар учун қандай қулайликлар яратади? Ана шу хусусда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирининг ўринбосари Маъмур ЖАЛИЛОВ мухбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Аввало, шуни айтиш лозимки, хўжалик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш Адлия вазирлиги учун янгилик эмас. У аввалдан бирлашмалар ва ҳиссадорлик жамиятларини, аудиторлик фаолияти билан шуғулланувчи фирмалар ҳамда биржаларни давлат рўйхатидан ўтказишни давом эттирмоқда. Қолаверса, бу борада бизда муайян тажриба ҳам тўпланган. Шу боисдан бўлса керак, сиз тилга олган Фармонга кўра, 1995 йил 1 мартдан бошлаб хўжалик ишларини юритувчи субъектларни, чет эл сармоялари иштирокидаги корхоналарни рўйхатга олиш вазифаси Адлия вазирлиги зиммасига юклатилди. Вазирлик ушбу фармон ва қарор талабларини атрофлича ўрганиб чиқиб, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарни давлат рўйхатидан ўтказиш ва уларнинг тугатиш тартиблари тўғрисидаги жараённи соддалаштириш ва маълум бир тартибга келтирди. Рўйхатга олишда қатнашувчи идоралар сонини қисқартирилди. Аввал таъсис ҳужжатларининг ҳуқуқий экспертиза қилиш шаҳар, вилоят ҳокимлари томонидан, рўйхатга олиш эса Молия вазирлиги томонидан амалга оширилар эди. Эндиликда бу ишлар фақат адлия идоралари томонидан адо этиладиган бўлди. Шунингдек, илгари барча чет эл сармояси иштирокидаги корхоналар улар қаерда жойлашганликларидан қатъий назар Тошкент шаҳрида рўйхатга олинар эди. Ҳозирги кунда фақат пойтахт ва вилоятларда ташкил қилинадиган Низом сармояси 100 минг доллардан ортиқ бўлган корхоналар Адлия вазирлигида рўйхатга олинади. Қолганлари эса вилоят ҳокимиятларининг адлия бошқармаларида рўйхатдан ўтадилар.

Чет эл сармоялари иштирокидаги корхоналар давлат рўйхатидан ўтиш учун Низомнинг нотариал тасдиқланган нусхаси, таъсис шартномаси, таъсисчиларнинг корхона тузиш тўғрисидаги йиғилиш баённомаси, маҳсулот белгиси ёки эмблема, табиатни муҳофаза қилувчи органлар томонидан берилган маҳсулотнинг шаҳар, туман ҳокимиятлари ва адлия бошқармаларига тақдим этишлари лозим. Улар бу ҳужжатларга юридик шахс сифатида рўйхатга ўтганлигини тасдиқловчи ҳужжатни, Низом сармоясини тўлаётганлигини тасдиқловчи банкнинг тавсия қилувчи хатини ҳам қўшиб беришади. Агарда чет эл корхоналари республикамизда шуъба корхонаси ёки филиалини очмоқчи бўлсалар, унда корхона Низомининг нотариал тасдиқланган нусхасини қўшимча равишда тақдим қиладилар.

Илгарироқ чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарнинг кўпчилиги Низом сармояси камлиги сабабли, ўз фаолиятларини амалга ошира олмас эдилар. Янги қоидага кўра, бу миқдор 10 минг доллардан кам бўлмаслиги белгиланган. Шу билан бирга таъсисчилар томонидан Низом сармоясининг 30 фоизи давлат рўйхатидан ўтказиш вақтигача бўлган муддатда тўланган бўлиши керак.

Давлат рўйхатидан ўтказиш учун тўланадиган давлат божи миқдори ҳам ўзгарди. У қўшма корхоналар, халқаро бирлашмалар ва ташкилотлар учун энг кам иш ҳақининг 5 баробари миқдорида, шунингдек, 500 АҚШ доллари ҳажмида ундирилади. Бу маблағларнинг 20 фоизи Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг марказий ҳисобига, қолган қисми республика (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида рўйхатга олинганда) ёки вилоят бюджетига ўтказилади.

Хорижий сармоядорлар, уларнинг филиалларини давлат рўйхатидан ўтказганлик учун эса бож миқдори 2000 АҚШ долларидир. Бу маблағнинг 15 фоизи Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг марказий ҳисобига, қолган қисми республика (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида рўйхатга олинганда) ёки вилоят бюджетига ўтказилади.

— Адлия идораларида давлат рўйхатидан ўтказиш учун чет эл сармояси иштирокидаги корхоналар томонидан тақдим қилинган ҳужжатларга қандай талаблар қўйилган?

— Аввало, корхоналарни рўйхатга олиш давридаги тақдим қилинган ҳужжатлар амалдаги қонунларга сўзсиз мос келиши керак. Корхоналар мазкур шартларга амал қилган тақдирда, ҳукумат қарорида белгиланганидек, рўйхатдан ўтказиш қисқа муддатда (10 иш куни) амалга оширилади. Бу тартиб-қоидалар корхоналарга ўз фаолиятини тезроқ амалга ошириш, қўшган сармоялари билан республикамиз иқтисодиёти қудратини янада ривожлантиришга кенг йўл очиб беради. Аммо шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, Адлия вазирлигига 1 мартдан кейин топширилган кўпгина ҳужжатлар бу талабларга тўлиқ жавоб бермаяпти. Натижада уларнинг кўпчилиги қайтарилиб юборилмоқда. Бизнингча, корхоналар эгалари таъсис ҳужжатларини мутахассис юристлар иштирокида тайёрласалар мақсадга мувофиқ бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири
Баҳодир ОСТАНҚУЛОВ,
суҳбатлашди.

Бугун кимни учратманг, мустақиллик ҳақида гапиради. Уларнинг аксарияти бундан фахрланиб сўзласа, айримлар ўтиш даври қийинчиликларидан нолишади. Лекин истиқлол бир неча тоифага бўлинишини ҳамма ҳам англаб етавермайди. Унинг илк белгиси — сиёсий мустақилликдир. Бу жиҳатдан бизнинг кўнглимиз тўқ. Қарамликдан қутулдик, давлатимизни жаҳон мамлакатлари тан олди. Она-Ўзбекистонимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлди. Мустақилликнинг яна бир белгиси — назаримда энг асосийси — бу иқтисодий мустақилликдир. Хўш, иқтисодий эркинлик нималарда намоён бўлади? Қандай мамлакатни тўла иқтисодий мустақил мамлакат дейиш мумкин? Ушбу мақоламизда юқоридаги саволларга баҳоли қудрат жавоб беришга ҳаракат қиламиз.

МУСТАҚИЛЛИК ҒОЙИБДАН КЕЛМАС!

Ёхуд бу олий тушунчани турлича талқин қилаётганларга мутахассис нуқтаи назаридан жавоб

Ҳозирги кунда жаҳонда сиёсий жиҳатдан мустақил ҳисобланган 200 дан ортиқ катта-кичик давлат мавжуд. Шулардан қанчаси иқтисодий мустақилликни қўлга киритган-у, қанчаси бунга эриша олмаганлиги ҳақидаги фикр кўпчиликни қизиқтиради, албатта. Тўғрисини айтганда, мутлақо иқтисодий мустақил, яъни бошқа ҳеч бир мамлакат билан иқтисодий алоқа қилмасдан, халқ хўжалиги ўз ҳолича яшай оладиган давлатнинг ўзи йўқ. Ва бундай ҳолат иқтисодий самарадорлик нуқтаи назаридан ҳам ижобий ҳодиса саналмайди. Шундай бўлса-да, «иқтисодий мустақиллик» деган атама мавжудки, у жаҳон ҳамжамиятида давлатларнинг ўрнини, нуфузини аниқлашда ўта муҳим аҳамият касб этади. Лекин дунёдаги сиёсий мустақил давлатларнинг ярмидан кўпроғи ҳозирга қадар ўз иқтисодий мустақиллигини таъминлай олмаётганлиги сир эмас. Бундай мамлакатни эса том маънодаги мустақил давлатлар қаторига қўшиб бўлмайди.

«Аввал иқтисод, кейин сиёсат» деган ақида бежиз айтилмаган. Фикримиз янада ойдинроқ бўлиши учун кичик бир мисолга мурожаат қилайлик. Барча сиёсий ҳуқуқларга эришган, лекин оч, яланғоч ва ўзини-ўзи боқа олишга иқтисодий имконияти бўлмаган алоҳида бир шахснинг эркинлигини тасаввур қилиб кўринг-а? Бундан у хурсандмикан? Унинг бутун фикри-ёди қорнини тўйдириш-у, устини бутлаш ташвиши билан банд бўлса, бундай мустақилликнинг нима кераги бор? Демак, сиёсий ва иқтисодий мустақиллик бирга келсагина давлатнинг ҳақиқий истиқлолини таъминлаш мумкин.

Юртбошимиз: «Ҳозирги даврда сиёсий мустақил Ўзбекистон олдида турган энг муҳим вазифалардан бири иқтисодий мустақилликни таъминлашдан иборатдир», деб бекорга қайта-қайта таъкидлаётганлари йўқ. Бу умумдавлат ва умуммиллий аҳамиятга молик вазифани ҳал этмасдан туриб, халқимиз учун муносиб юқори турмуш даражасини яратиш муаммо бўлиб қолаверади.

Алоҳида давлатнинг иқтисодий жиҳатдан мустақилликка эришганлигини қандай аниқлаш мумкин? Назариётчи олимлар иқтисодий мустақилликнинг мезонлари сифатида давлат миллий мулкка эга бўлиши, миллий манфаатларга мос келадиган ишлаб чиқариш тизимининг мавжудлиги, ишлаб чиқариш натижаларидан халқнинг қанчалик баҳрамандлиги, мамлакатнинг халқаро муносабатларнинг мустақил субъектига айланиши каби қатор белгиларни кўрсатишади. Биз бу назарий омилларни инкор этмаган ҳолда, иқтисодий мустақилликни ифодаловчи бошқа муҳим амалий белгилар хусусида ҳам мулоҳаза юритишни лозим топдик.

Иқтисодий мустақил мамлакат, энг аввало, ўз олдида турган вазифаларни бажариши учун зарур иқтисодий имкониятларга эга бўлиши керак. Яъни бу давлатда ўз ҳаражатларини ўз ҳолича таъминлай оладиган даромад манбалари мавжуд бўлмоғи шарт. Бошқача айтганда, давлат бюджети ҳеч қандай ташқи ёрдамсиз, биринчи галда ўзининг ички имкониятлари ҳисобига барпо этилиши зарур.

Давлатнинг иқтисодий жиҳатдан мустақил эканлигини белгиловчи яна бир омил ушбу мамлакатнинг мустақил иқтисодий сиёсат юрита олиш имконияти бор ёки йўқлигига қараб ҳам аниқланади. Бу ўринда мутлақо ҳеч ким билан ҳисоблашмайдиган, «ўзбилармонлик» асосига қурилган иқтисодий сиёсат тўғрисида фикр юритаётганимиз йўқ. Гап жаҳоннинг энг илғор мамлакатлари ютуқлари ёки умумдавлат манфаатлари уйғунлиги негизига қурилган алоҳида давлат, халқаро иқтисодий ташкилот ва айрим гуруҳлар таъсири остига тушиб қолмаган иқтисодий сиёсат ҳақида кетмоқда.

Шу жиҳатдан олганда, бугун мустақил Ўзбекистон амалда юқорида қайд этилган белгиларнинг барчаси мавжуд давлатта аллақачон айланиб бўлган. Буни эндиликда наинки халқаро ҳамжамият, балки айрим нохолис «дўстларимиз» ҳам тан олишмоқда.

Иқтисодий мустақилликнинг яна бир ўзига хос муҳим омили борки, бу ҳақда гапирмасдан туриб, масаланинг моҳиятига етиб бўлмайди. Агар мамлакатда унинг иқтисодиёти ва истеъмол бозорининг асосини ташкил этадиган тармоқлар, биринчи навбатда ёқилғи-энергетика, машинасозлик, кимё, металлургия, озиқ-овқат ва бошқа энг зарур кундалик эхтиёж моллари ишлаб чиқарадиган корхоналар етарли даражада ривожланмаса, иқтисодий мустақилликни таъминлашдек мураккаб муаммони ҳал қилиш қийин. Тўғри, айрим давлатларда масалани шу тарзда ечиш учун зарур шарт-шароитлар бўлмаганлиги ёки бошқа сабаблар туфайли улар бошқа йўлларни танлашган. Масалан, кўмир, нефть, газ каби табиий қазилма бойликларига ёки озиқ-овқат етиштириладиган етарли экин майдонларига эга бўлмаган Япония ўзи учун энг мақбул бир неча соҳани устун даражада ривожлантириш ва ортиқча маҳсулотни жаҳон бозорида сотишдан тушадиган даромад ҳисобига четдан хомашё ва озиқ-овқат олиб келиш билан халқ эҳтиёжини қондириш йўлини танлаган. Лекин бугун Япониянинг иқтисодиёти ҳар қанча ривожланган, бақувват бўлмасин, турли сабабларга кўра, жаҳон бозорида нефть ёки доннинг баҳоси кескин ошиши унинг хўжалигига ўз таъсирини ўтказмай қолмайди. Қолаверса, хомашё ва озиқ-овқатни четдан оладиган мамлакатлар бу маҳсулотлар таъминотида узилиш ҳам рўй бериши мумкинлигини ҳамиша ёдда тутишлари лозим бўлади.

Парвардигор бизга тўла мустақил равишда, айрим давлатларнинг қош-қовоғига қарамасдан, юртимиз иқтисодиётини ривожлантириш учун барча зарур шарт-шароитларни инъом этган. Заминимиз табиий қазилма конларига бой, еримиз ҳосилдор, осмонимиз серқуёш ва энг асосийси — халқимиз меҳнаткашдир. Демак, иқтисодий мустақил бўлишимиз учун барча омиллар мамлакатимизда мавжуд.

Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос мустақил иқтисодий сиёсати ўз мевасини бера бошлади. Мамлакат ташқи савдо ҳолатини таҳлил қилиш асосида иқтисодиётнинг ривожланиш ва мустақиллик даражаси ҳақида етарли маълумот олиш мумкин. Масалан, 1994 йилнинг якунига кўра биз жаҳоннинг барча давлатлари билан ўзаро маҳсулот айирбошлаш жараёнида биринчи марта ижобий қолдиққа эришдик. Агар ташқи савдо-сальдоси (қолдиғи) деб аталадиган кўрсаткич, яъни четга сотилган (экспорт) ҳамда хорижлан келтирилган (импорт) маҳсулотлар умумий қийматларининг фарқи солиштирилса, бу ўз -ўзидан аён бўлади. Бироқ, фикри ожизимча, узоқ йиллик мустамлака асоратидан қутулган ҳар қандай давлат учун фавқулодда ижобий ва муҳим ҳодиса ҳисобланадиган ана шу воқеанинг моҳиятию кўламини, давлатнинг шаклланиш тарихида тутган аҳамиятини ҳали кўпчилигимиз тушуниб етмадик. Ҳатто шу соҳанинг раҳбарлари, мутахассислар ва иқтисодчи олимларимиз ҳам шу кунга қадар ушбу муваффақият ҳақида на республика матбуотида, на радио ёки телевидениеда жиддийроқ чиқиш қилишгани йўқ. Ҳолбуки, Олий Мажлиснинг биринчи сессиясида юртбошимиз бу масала ҳусусида атрофлича тўхталиб ўтган эди.

Собиқ СССР даврида бизни асоссиз равишда боқимандаликда айблаб келишди: гўёки биз ўзимизни-ўзимиз боқишга қодир эмасмиз, фақатгина Москва берадиган ёрдам ҳисобига яшаймиз. Ўша пайтдаги расмий маълумотларнинг шаҳодат беришича (агар улар рост бўлса), Ўзбекистоннинг ҳорижга берадиган маҳсулоти юртимизга четдан келадиган маҳсулотлар ҳажмидан кам эди. Мустақилликнинг дастлабки йилларида, объектив сабабларга кўра, ҳақиқатан ҳам шундай бўлди. Лекин 1994 йилда биз бу муаммони бартараф этиб, дастлабки довондан ошдик...

Келинг, аниқ рақамларга мурожаат қилайлик. Ўтган йили чет давлатлар билан экспорт-импорт алоқаларимиз бўйича 146,2 миллион долларлик ижобий сальдога эришдик. Яъни Ўзбекистонга хорижликлар сотганига нисбатан Ўзбекистон уларга шунча миқдордаги маҳсулотни кўп сотди. Натижада ташқи савдодан 146,2 миллион долларлик қўшимча даромад олдик. Ва бу бизга мамлакат иқтисодий-ижтимоий соҳаларни маблағ билан таъминлашда янги ҳамда кучли манба бўлиб хизмат қилади.

Республикамизда яқин хорижий давлатлар билан савдо-сотиқни йўлга қўйиш борасида янада кўпроқ, яъни 267,03 миллион долларлик ижобий қолдиққа эришилди. Лекин узоқ чет мамлакатлар билан экспорт-импорт операцияларида эса бу кўрсаткич уларнинг фойдасига 120,83 миллион доллар ҳажмида якунланди.

Ташқи савдо таркибининг таҳлили шуни кўрсатадики, иқтисодий мустақилликнинг энг муҳим асосларидан бири — экспорт-импорт жараёнида арзигулик натижаларга эришганимизга қарамасдан, бу соҳада ҳали етарли муаммоларимиз бор. Масалан, бултур экспорт таркибида тайёр маҳсулот ҳажми ошган бўлсада, четта хомашё, айниқса, пахта толаси сотиш салмоғи катталигича қолди. Ёки бўлмаса, шу кунга қадар хориждан келтирилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг катта қисмини: буғдой, гўшт, сут, шакар ва сариёғни Ўзбекистон шароитида нафақат етиштириш, балки бу йўналишда халқимиз талабини тўла қондириш имконияти мавжуд. Шунинг учун ғалла мустақиллигига эришиш мақсадида юртбошимизнинг кўрсатмалари билан жорий йилда дон экишга жуда катта майдон ажратилди. Яқин йиллар ичида эса бошқа соҳаларда ҳам худди шундай ижобий ислоҳотлар амалга оширилади.

Ташқи савдо давлатнинг иқтисодий аҳволи ҳақида кенг тасаввур берса-да, бу жараённинг ҳамма қирраларини тўла ифода эта олмайди. У мамлакат тўлов балансининг энг муҳим қисмларидан бири бўлиб, тўлов балансига ташқи савдо балансидан ташқари давлатларнинг бир-бирларига кўрсатган хизматлари, носавдо операциялари, кредитлар бўйича фоиз суммалари, инвестиция кабилар киради.

Объектив сабабларга кўра, биринчи галда мамлакатимизнинг мустақиллик шароитида ҳали жуда қисқа муддат яшаётганлиги туфайли тўлов баланси бўйича ижобий сальдога эриша олмадик. Аслида бу энг ривожланган давлатларнинг ҳаммасига ҳам насиб этавермайди. Ҳозирги кунда юртимизда тўлов балансимиз ҳам актив бўлишига зарур иқтисодий асос яратилмоқда.

Мамлакатимизда юз бераётган ижобий ўзгаришлар, унинг улкан иқтисодий имкониятлари энг қудратли ва ривожланган давлатлар эътиборини тортмоқда. Қаранг, бор-йўғи бир неча кун ичида юртимизга икки катта давлат — Индонезия Республикаси ва ГФР Президентлари, «Сименс»дек улкан фирма раҳбарлари келиб кетишди. Уларнинг юртимизга сафарлари давомида бир қатор иқтисодий битимлар тузилдики, булар мамлакатларимиз ривожида муҳим аҳамият касб этади. Қисқаси, бугун Ўзбекистон билан фаол иқтисодий муносабатлар ўрнатишга интилаётган давлатлар сони кескин кўпайиб, 60 тадан ошиб кетди.

Табиий савол туғилиши мумкин: иқтисодий мустақилликни таъминлаш борасида ҳукумат ўтказаётган тадбирлар билан бир қаторда мамлакатимиз ҳудудида фаолият кўрсатаётган — мулк шаклидан қатъи назар — барча корхоналар ва хусусий тадбиркорлар ана шу муаммони ҳал этиш ишига қанчалик ҳисса қўшмоқдалар? Бизнингча, ҳозирча бунга ижобий жавоб беришнинг иложи йўқ.

Буни қарангки, йил давомида яхши ишламаган қайси фирма, кичик ва қўшма корхона, завод ёки фабрикани олиб кўрсангиз, аксарияти муваффақиятсизликлар сабабини четдан қидиришади. «Эндиликда мустақил давлат ҳисобланадиган минтақадаги шериклар хомашёни вақтида етказиб бермади», «Бошқа жойдан зарур хомашё ёки технология олиш учун вазирлик ёки ҳукумат чет эл валютаси бермади» қабилидаги баҳоналар, айниқса, кўп учрайди.

Ҳақиқатан ҳам бундай сабаблар мавжудлигидан кўз юмиб бўлмайди. Лекин айрим тўсиқлар, камчиликлар, етишмовчиликлар аввал ҳам бўлган, бундан кейин ҳам бўлади. Буларсиз ҳатто ҳаётнинг ўзини тасаввур этиш мушкул. Айни пайтда масаланинг бошқа томони ҳам борки, уни кун тартибига қўйишнинг фурсати аллақачон етди, назаримизда.

Узоқ йиллар мобайнида ўнлаб, юзлаб ташкилотлар билан шерикликда ишлаган, бугунги кунда эса бир қатор объектив ҳамда субъектив сабабларга кўра, эски ҳамкорлар ўртасида узилиб қолган хўжалик муносабатларини тўла тиклай олмаётган ёки янгиларини топа олмаётган корхоналар токайгача юқоридан ёрдам кутади? Ахир, давлат томонидан мулкнинг ҳамма шакли учун мутлақо бир хил имкониятлар яратиб берилгани ва ишбилармонлик йўлидаги барча тўсиқлар олиб ташланаётганлиги юқорининг мадади эмасми? Ана шундай шароитда ҳам қайсидир корхона ўз кунини ўзи кўролмаса, жамоасига керакли имкониятларни ярата олмаса, ким айбдор? Давлатми ёки ўша корхонанинг нўноқ раҳбарлари? Бизнингча, уч-тўрт йил мобайнида янгича шароитда ишлашга мослаша олмаётган, ҳаридоргир маҳсулот ишлаб чиқариш қўлидан келмаётган бундай корхоналарнинг керак ёки нокераклиги ҳақида жиддий ўйлаб кўрадиган пайт келди.

Собиқ СССРнинг парчаланиши ва янги давлатчилик тузилмасининг шаклланиши билан боғлиқ объектив қийинчиликларни тўғри англаб, ўтиш даврининг оғир шароитида ўз ўрнини топаётган тармоқ, соҳа ва корхоналарнинг ҳам сафи кун сайин кенгайиб бормоқдаки, бу билан ҳар қанча мақтансак арзийди. Масалан, «Ўзбекенгилсаноат» уюшмасига қарашли Андижон, Бухоро ва Тошкент тўқимачилик ишлаб чиқариш бирлашмаларининг бу борада амалга ошираётган тадбирларини олиб кўрайлик. Собиқ Иттифоқ даврида уларнинг маҳсулоти сифатини белгилайдиган жиҳозлар, асбоб-ускуналар, мосламалар, бўёқ ва бошқа зарур моддаларнинг аксарияти бошқа республикалардан келтирилар эди. Эски ҳамкорлар билан хўжалик алоқалари узилгач, мазкур корхоналарнинг раҳбариятлари ўзларининг имкониятлари доирасида хорижга сотиш мумкин бўлган маҳсулотларни тайёрлаш йўлини қидиришди ва бунга эришдилар ҳам. Тўғри, ташқи ёрдамсиз бирданига тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш мураккаб вазифа эди. Шу боис улар ярим тайёр маҳсулотлар: пахта толасидан хом бўз ва ип калаваси тайёрлаб, уларни (бир килограмм ип калавасини 3,4-3,6 АҚШ долларига) хорижга сота бошлашди. Шунинг эвазига жамғарилган дастлабки сармояга эса Швейцария, Германия, Италия каби давлатлардан пахтани тўлиғича қайта ишлайдиган ва жаҳон андозаларига мос тайёр маҳсулот ишлаб чиқарадиган жиҳоз ҳамда асбоб-ускуналар сотиб олиш имконияти яратилди. Бу ниятлар амалга ошгач, дунё бозорида уларнинг маҳсулотлари нархи бир неча баробар юқори бўлиши шубҳасиздир.

Юқорида жаҳон андозаларига мос маҳсулот ишлаб чиқариш ҳақида сўз юритдик. Президентимиз таъбири билан айтганда, четга рақобатбардош маҳсулот экспорт қилиш имкониятини ярата олмаган корхонанинг келажаги йўқ. У бозор иқтисодиётининг шафқатсиз рақобат курашига дош беролмайди. Тўғри, бизда айни дамлардаги вақтинчалик етишмовчиликлардан фойдаланиб, сифатсиз ва шу туфайли арзон, ортиқча ақл, тажриба ва билим талаб қилмайдиган оддий маҳсулот тайёрлаш йўлига ўтиб олган корхоналар ҳам бор. Уларнинг айримлари тузуккина даромад ҳам қилишмоқда. Лекин бу — омонат ютуқ, истиқболсиз маҳсулот эканлигини унутмайлик. Эртага эса кеч бўлади.

Шу билан бирга, афсуски, ишлаб чиқариш қуввати кундан-кунга тушиб бораётган тармоқлар ҳам мавжуд. Барча корхоналар ва ишлаб чиқарувчи ташкилотлар ўз қадрларини қанчалик адл ростласалар, давлатимиз ҳам иқтисодий мустақилликка шунчалик тез эришади. Негаки, ҳар қандай мамлакатнинг иқтисодий мустақиллиги унда мавжуд ҳар бир корхона, ҳар бир хонадон ва қолаверса, ҳар бир шахснинг иқтисодий мустақиллигидан бошланади. Бошқача айтганда, ҳар қандай давлатнинг иқтисодий мустақиллиги шу мамлакатдаги барча корхона ва фуқаролар иқтисодий мустақилликларининг йиғиндисидир.

Ушбу мулоҳазаларимиз билан танишган газетхонлар: «Ойига 800-1000 сўм атрофида маош олаётган, баъзи сабабларга кўра айрим жойларда иш ҳақини вақтида ололмаётган хизматчилар ва ишчилар ўз оилаларининг иқтисодий мустақиллигини қандай таъминлайдилар?» — деб сўрашлари мумкин. Очиғи, ҳозирча бизда мавжуд ўртача иш ҳақи фаровон турмуш кечиришимизга етмайди. Лекин шуни ҳам эсдан чиқармаслигимиз керакки, бу айни даврдаги ўртача меҳнат унумдорлиги ва ишимизнинг сифат даражасига мос келади. Вақт ўтиб, меҳнат унумдорлиги ошган сайин, унга мос равишда иш ҳақи ҳам орта боради. Ва илғор мамлакатлардаги ишчи-хизматчилардек меҳнат қила бошлаган вақтимизда эса, ана шу кўрсаткич ўша давлатлардаги даражага етади.

Халқимиз ишлаб топаётган қўшимча ҳар бир сўм бугун буюк келажакнинг иқтисодий асосини яратишга сарфланганини ҳаммамиз учун фойдали эмасми? Шунинг учун энди ҳалол ишлашимиз, борини баҳам кўришимиз, ўша давр қийинчиликларини елкама-елка туриб енгишимиз зарур.

Гап айланиб яна оила мустақиллигига бориб тақалмоқда. Зеро, шоир айтганидек, «Уйда тинчи бўлсин йигитнинг аввал». Хонадонида болачақаси тўқ бўлмаган хизматчи ҳеч қачон корхонада тўлиқ қувват билан ишлай олмайди. Хаёли, барибир, уларда бўлаверади. Бу ҳақиқатни аввалдан кўра-билган ҳукуматимиз бизга барча имкониятларни яратиб берди. Гап энди шу имкониятлардан оқилона фойдаланишда, бозор шароитида билим ва тажрибани унумли ишлата билиш, боқимандалик кайфиятидан воз кечиш, бўш вақтларда ҳам бирор иш билан машғул бўлиб, оиланинг иқтисодий мустақиллигини таъминлашда қолган. Ушбу юмушларни ҳаммамиз, ҳар биримиз уддалай оламиз. Фақат ақл, билим ва шижоатимизни ишга солиш талаб этилади. Қолаверса, бу қийинчиликлар мураккаб ўтиш даврига хос бўлган вақтинчалик бир ҳолдир.

Мустақил Ўзбекистонимиз, таъбир жоиз бўлса, мурғак гўдакка ўхшайди. У ҳали қад ростлаши, оёғида тик туриши керак. Бунинг учун эса унга муайян вақт зарур. Муҳими — порлоқ келажакни тезроқ таъминлаш сизу бизга, ҳаммамизнинг саъй-ҳаракатимизга боғлиқ. Бугун қанчалик кўп ва ҳалол ишласак, эртамиз шунчалик ёрқин, фаровон ва осойишта бўлади. Инкор этиб бўлмайдиган бу ҳақиқатни ҳар биримиз ёдимизда тутмоғимиз ҳам фарз, ҳам қарздир. Зеро, улуғ шоиримиз Ғафур Ғулом айтганидек, «Ғойибдан келажак бахт бир афсона!».

Одилжон ОЛИМЖОНОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

Фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги нишонланадиган кун ҳам тобора яқинлашмоқда. Барча жойлардаги сингари Данғара туманидаги Охунбобоев ширкатлар уюшмасида ҳам катта ҳозирлик ишлари олиб борилмоқда. Уруш фахрийлари ҳолидан хабар олиниб, уларга ҳурмат-эҳтиром кўрсатилмоқда. Озодлигимиз йўлида қон кечган, она юртига омон-эсон қайтиш насиб этган табаррук отахонлар меҳнаткашлар ҳузурида, мактабларда бўлишиб, учрашувлар ўтказишмоқда.

СУРАТДА: Данғара туманидаги Охунбобоев ширкатлар уюшмаси раиси, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати Рафиқжон Қурбонов уруш фахрийларидан Астонақул Хўжамбердиев, Мирдвали Мирзақулов ва Қодирали Очилдиевлар билан суҳбатда.

Т. ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

• Акс-садо

БИЗГА ҲЕЧ КИМ ТЎҒАНОҚ БЎЛОЛМАЙДИ

Биз уруш ва меҳнат фахрийлари халқимиз билан бирга улуғ Ватанга мансубликдан, тарихий воқеаларга даҳлдорликдан беқиёс фахру ифтихор туйғуларини ҳис этамиз. Мамлакатимизда юртбошимиз раҳбарлигида эл-юрт бахт-саодати йўлида амалга оширилаётган улуғвор ишларни кўриб, кўнглимиз тоғдек кўтарилади.

Лекин бир гуруҳ нопок, гумроҳ кимсаларнинг мунофиқликлари, хиёнаткорона қилмишлари бизни беҳад ранжитади. Давлатга қарши фитна уюштиришда иштирок этганликда айбланган кимсалар устидан республика Олий судида кўриб чиқилган жиноят иши тафсилотлари билан «Халқ сўзи» газетаси орқали яқиндан танишиб чиққач, осойишталигимиз ва бағри бутунлигимизга рахна солмоқчи бўлган «кўланка»ларга қарши юракларимизда чексиз ғазаб ва нафрат уйғонди.

Ахир ўзининг буюк тараққиёт йўлидан дадил одимлаётган, куч-қудрати муттасил ўсиб бораётган бутун жаҳон халқларининг меҳр-ҳурматини қозонаётган мамлакатимизнинг камолу шавкатини фақат ақл-идрокдан маҳрум, қалбида эзгулик ва яхшиликдан асар топилмайдиган кимсаларгина кўролмасликлари мумкин. Агар бундайлар ўз мамлакатимизга мансуб бўлса, уларни нонкўрлар, оқпадарлар дейишга минг карра ҳақлимиз.

Ватаннинг тузини ичиб, тузлиғига тупурган С. Мадаминовнинг хиёнаткорона қилмишларини кечирган бўламиз.

Улуғ юртга, ўз Президенти атрофида мустаҳкам жипслашган, якдил халқнинг ҳақ йўлига ҳеч ким тўғаноқ бўлолмайди.

О. ХУДОЙБЕРГАНОВА,
Уруш ва меҳнат фахрийлари Хоразм вилоят кенгаши раиси.
Э. ИСКАНДАРОВ,
«Маҳалла» ҳайрия жамғармаси вилоят кенгаши раиси.

«НАВРЎЗ» ДЕБ АТАЛДИ

Сирдарё вилоятидаги нурчилар маскани — Ширин шаҳри ҳам кундан-кунга чирой очиб бормоқда. Энергетика техникуми ёнидаги икки гектар ер илгари шаҳар ҳуснига соя ташлаб турган бўлса, бу йил ўша жойлар техникум жамоаси томонидан тартибга келтирилиб, ажойиб боққа айлантирилди. Талабалар ўзлари учун ажратилган ҳудудга яхши ишлов бериб, турли хил мевали кўчатлар ўтказишди. «Наврўз» номини олган мазкур боққа талабалар ўқишни тамомлаганларидан сўнг ҳам ҳар йили баҳорда келиб туришга аҳд қилишган.

Ўктам ДЎСТЁР.

• Ҳуқуқий чорраҳа

ТОКИ ЖИНОЯТ СОДИР БЎЛАЁТГАН ЭКАН, БИЗ ЯНАДА ҲУШЁРРОҚ ТУРИШИМИЗ ДАРКОР

Маълумки, республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг, ўз тараққиёт йўлини белгилаб, инсонпарвар ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлида дадил одимлар ташламоқда. Бироқ, фақат шахсий манфаатини кўзлаган баъзи кимсалар халқ ва давлат мулкини талон-торож қилиб, унга катта миқдорда зиён етказаяпти, аммо республикамизда жиноятчиликка қарши катта ишлар олиб борилаётганини нафақат бизда, ҳатто хорижий мамлакатларда ҳам эътироф этилаётгани ҳеч кимга сир эмас. Ўзбекистонда йўловчи, юк ташиш, темир йўл ва ҳаво транспортлари ҳавфсизлигини таъминлаш, транспорт соҳасида қонунчиликни мустаҳкамлаш бўйича қандай ишлар олиб борилаётганини билиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси тарнспорт прокуратураси прокурори, адлия катта маслаҳатчиси Б. С. Бухоровга бир неча саволлар билан мурожаат қилдик.

— Баҳодир Саидович, дастлаб ўзингиз раҳбарлик қилаётган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи муассаса ҳақида муштарийларга қисқача изоҳ берсангиз. Чунки Ўзбекистон мустақилликка эришгандан кейин ушбу соҳада ҳам талай ўзгаришлар юз берди.

— Ўзбекистон транспорт прокуратураси 1992 йилнинг 2 январь куни Ўрта Осиё транспорт прокуратураси базасида ташкил топган эди. Биз ишни дастлаб жамоамизда ташкилий масалаларни ҳал этишдан бошладик. Прокуратура ходимларининг маъсулияти, касб маҳорати ва иш юритиш маданиятини ошириш, фаолият услуби ва шаклида расмиятчиликка чек қўйиш, ижро интизомини мустаҳкамлаш борасида қатор тадбирларни ишлаб чиқдик. Тасдиқланган жадвалга асосан аттестация комиссиялари ташкил этилди. Жумладан, 1992 ва 1994 йиллар давомида 46 нафар прокурор ҳамда тергов ходимлари аттестациядан ўтказилди. Ходимларнинг малака савиясини ошириш ва ёш прокурорларга иш ўргатиш мақсадларида ўқув машғулотлари уюштирдик. Қуйи бўғин прокурорлари иш фаолиятини текшириш ва уларга амалий ёрдам кўрсатиш борасида ҳам муайян тадбирлар амалга оширилди. Улар ҳамда тармоқ бўлимлари раҳбарларининг ҳисоботларини мунтазам муҳокама қилиш йўлга қўйилди. Қонунчилик ҳолати ва жиноятчиликка қарши курашнинг асосий йўналишларини чуқур таҳлил этиш учун, асосан компьютерлардан фойдаланилмоқда.

Қўшни давлатлар билан ҳам мустаҳкам алоқа ўрнатмоқчимиз. Ўтган йилнинг 28-29 сентябрь кунлари бизнинг ташаббусимиз билан Марказий Осиёдаги барча темирйўл раҳбарлари ҳамда темирйўл қошидаги прокуратура, ички ишлар органлари вакиллари иштирокида йиғилиш бўлган эди. Барча масалаларда ўзаро ҳамкорликда фаолият олиб боришга келишиб олдик. Прокуратура ходимлари айни пайтда қонунда кўрсатилган ваколатлари доирасида жойларда қонунчиликка риоя қилиш устидан назорат ўрнатиб, меҳнат, технологик ва молиявий интизомининг мустаҳкамланишини таъминлашда ўз улушларини қўшишмоқда.

— Ўзбекистон Республикаси транспорт прокуратурасининг ўтган йилдаги фаолияти хусусида тўхталсангиз?

— Ўтган йил Прокуратурамиз ходимлари учун омадли йил бўлди, десам муболаға қилмаган бўламан. Маълумки, кейинги йилларда уюшган жиноятчиликка, гиёҳвандликка қарши кураш бўйича республикамизда кенг кўламда иш олиб борилмоқда. Бу борадаги қарорларни бажариш учун транспорт ички ишлар бошқармаси билан ҳамкорликда иш олиб бордик. Амалга оширилган тадбирлар натижасида 100 дан ошиқ уюшган гуруҳлар, 200 дан зиёд жиноий ишлар фош этилди. Жиноятчилар асосан юк поездидаги мол-мулкларни талон-торож қилиш, ўғриланган молларни пуллаш билан шуғулланганлар.

Афсусланарли томони шундаки, жиноятчиларнинг аксарияти вояга етмаган ёшлардан иборат. Улар турли хил жиноий ишларга қўл урмоқдалар. Болаларни катта ёшли кишилар томонидан жиноятга тортиш ҳоллари ҳам кўплаб содир бўлаяпти. Шу боис Ўзбекистон транспорт прокуратураси вояга етмаган болаларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, улар томонидан содир этилаётган жиноятларнинг олдини олиш борасида талай ишларни амалга оширди.

Маълумки, Ўзбекистон ёнилғи маҳсулотлари билан ўзини ўзи таъминлаш масаласида дадил одимлар ташламоқда. Лекин бир талай ноинсоф кимсалар ҳар хил йўллар билан ёнилғи маҳсулотларини талон-торож қилишга уринаяптилар. Жойларда ўтказилган тезкор-қидирув ва профилактик тадбирлар натижасида ёнилғи маҳсулотлари бир жойдан иккинчи жойга жўнатилгани аслидагидан кам чиқиш ҳоллари 1993 йилда 175 марта содир этилган бўлса, бу кўрсатгич ўтган йилда 151 тага камайди. Ёки 1993 йилда ёнилғи жўнатилган пайтда маҳсулот белгиланганига нисбатан 531,4 тоннадан кам чиққан бўлса, ўтган йил эса у 361,2 тоннани ташкил этади. Ёнилғи маҳсулотларини ўғирлаш ва талон-торож қилиш ҳоллари 79 тадан, 66 тага қисқарди. Мазкур далиллар бўйича 61 та жиноий иш қўзғатилди. Ёнилғи маҳсулотларини талон-торож қилиш айби бўйича 49 киши қўлга олинди. Уларнинг 21 таси темир йўл транспорти хизматчиларидан иборат экан. Жиноятчиларнинг ҳаммаси тегишли жавобгарликларини олишди. Натижада ўғирланган ҳолда 43,5 тонна ёнилғи маҳсулот давлатга қайтарилди.

Жиноятчиликни камайтириш учун, энг аввало, унинг олдини олиш зарур. Биз бу борада ҳам бир қатор тадбирларни амалга ошираяпмиз. Шу боис транспортдаги ғайриқонуний ҳодисалар, уларни келтириб чиқарувчи шарт-шароитлар муайян даражада камайди.

Лекин камчиликларимиз ҳам йўқ эмас. Токи жиноят содир бўлаётган экан, биз ўз ўрнимизда янада сергакроқ, янада ҳушёрроқ туришимиз даркор.

«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири
Отабек ФАЙЗИЕВ
суҳбатлашди.

ИШ БИЛГАНГА МИНГ ТАНГА

Ҳайрулла ака самимий, камтар одам. Шу боис ҳуда-беҳуда гапиравермайди. Биров билан сўзлашганда фикрини қисқа ва лўнда айтади. Кўчада кўрган киши ишбилармон деб ўйламайди. Нон цехига кирса — нонвой, тери ошлайдиган цехда — кўнчи, тикувчилик цехида бичувчи-тикувчилик ҳам қилаверади. Хуллас ҳар куни цехларда қўл остидагилар билан баравар ишлайди.

Очиғи, биринчи бор кўрганимда уни ўзим ҳам танимадим. Фирмадагилар 30-40 метр наридаги қурилишни кўрсатишиб, ҳув ана шу ғишт тераётган уста Ҳайрулла ака бўлади, дейишди. Ҳозиргина ўша ердан ўтаётиб «Карима» фирмасини сўрасам, тўғрига борасиз, деганча орқамдан қараб қолган уста ўша киши эканлиги миямга урилди.

...1991 йилнинг кузи эди. Мамлакатимиз халқлари 130 йиллик истибдоддан қутилган кезлари Ҳайрулла ака Олмонияга борди. Тижорат учун эмас, кўриш ниятида. Франкфуртнинг эски шаҳар қисмини айланиб, бир дўконга кириб қолди. Чарим нимча олмоқчи эди. 5-6 тасини кийиб кўрди, бири тор, бошқаси кенг. Хуллас, ўзига мосини тополмай боши қотиб турган пайтда дўкон мудири жонига аро кирди. Ўзбекистонданлигини билгач, иккинчи қаватга — бичиш-тикиш устахонасига олиб чиқди. 30-35 нафар чеварнинг қўли-қўлига тегмайди. Бири бичаяпти, бошқаси тикаяпти. Бунақасини ҳеч кўрмаган Ҳайрулла ака бир паст ўзини йўқотиб қўйди. Корхона эгаси (бир вақтнинг ўзида дўкон мудири) Карл Хейнс Ҳайрулла акани осиб қўйилган нимчалар рўпарасига бошлади. «Қайси фасонидан бўлсин, меҳмон, танланг», деди. «Менга лойиғи йўқ-ку», — жавоб қилди Ҳайрулла ака. «Бўлмаса, ҳозир бўлдирамиз-да, — деди қатъий оҳанга мудир ва қўлига ўлчағични олганча Ҳайрулла аканинг елка ва қўлларини метрга солиб, айтиб турди, котибаси ёзди.

— Худо хоҳласа узоғи билан бир соатда шу ердан нимчани кийиб кетасиз, унгача сизга корхонамни кўрсатай, — деди Карл Хейнс ҳовли сари йўл бошларкан. Ҳовлида тери қайта ишловдан сўнг чармга айлантирилиб, иккинчи қаватга тикишга, у ердан тайёр маҳсулот, пастга дўконга тушаркан. Учинчи қаватида Карлнинг оиласи яшаркан.

...Сафардан қайтгач, худди Хейнсники сингари хусусий корхона очиш фикри унга тинчлик бермади. Охири бир-икки одамга маслаҳат солди. Баъзилари қўй, нима қиласан, тинчгина юрибсан-ку, дейишди.

— Шўро даври бошқа эди. Энди мустақилмиз-ку. Ҳеч кимга қарам эмасмиз. Ҳукуматимиз раҳбарлари ҳам ишбилармонликни

қўллашаяпти, — деди Ҳайрулла ака қатъий оҳангда ва таваккал қилиб, тикув цехи очди. Ўзи, хотини, болалари билан 7 киши бўлиб, иш бошлашди. 1992 йил қишида иссиқ кийимлар анча тақчиллашиб қолганди. Шу боис хотин-қизлар ва болаларга мўлжалланган нимчалар тикилди. Кунига 10 тагача кийим тайёрланди. Ҳайрулла ака аввалига шартнома билан дўконларга ўтказиб турди. Кун сайин нимчага талаб ошавергач, буюртмаларни бажаришга цехнинг қуввати келмай қолди. Қўлига уч-тўрт сўм тушгач, қўшимча бино қуриб корхонани кенгайтирди. Сўнг қўшниларни ҳам ишга жалб қилди. Бу билан ҳам тинчигани йўқ. 1993 йили қўш қаватли корхона қурди. Пастда, — терига ишлов беради, юқорисида — тикилади. Ҳозир 40 нафар чевар кунига 60 жуфт кийим-кечак тайёрлашаяпти.

— Ҳали, бу ҳаммаси эмас, — дейди Ҳайрулла ака. Маҳсулотимизни Ўзбекистондан ташқарига ҳам сотаяпмиз. Новосибирск, Ёқутистон, Узоқ Шарқ вилоятлари, Москва шаҳри, Украинадан ҳам буюртма тушди.

Х. Мўминов ўтган йил бошларида Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туман ҳокимлигига хат ёзиб, уйи рўпарасидаги бўш, аммо ахлат уюмлари билан тўла 0,65 гектар майдонни ижарага беришларини сўради. У ерда қишлоқ хўжалик экинлари етиштириш мумкинлигини ҳам қўшиб қўйди. Режа амалга ошди.

Ҳайрулла ака деҳқон бўлмасаям экинни унча-мунча тушунади. Ерни сув бир маромда юрадиган қилиб текислатди, гўнг солди. Эртаги қилиб кўчат ўтқазди. Бу орада экин парвариши юзасидан деҳқон дўстларидан маслаҳат ҳам олиб турди. Ҳосил ёмон бўлмади. Ёзнинг қоқ ўртасида ернинг умри бекор ўтмасин деган ўй билан кечки экин ҳам экди.

— Ерни боқсанг ер сени боқади деганлари рост экан, — деди Ҳайрулла ака. — Ўтган йили мана шу жойдан 3 тонна картошка, ярим тонна қанд лавлаги, салкам бир тонна бақалажон, 1 тонна помидор, 1 тоннага яқин қовун-тарвуз етиштирдик ва аҳолига сотдик. Супурги, сабзини айтмаса ҳам бўлади.

Ҳозир ана шу ернинг бир четида товуқ, балиқ дудлайдиган цехлар қурилаяпти. Нон цехи ишга тушди. Кунига 1500 та икки хил нон ёпилиб атроф аҳолисига сотилмоқда (Бу ҳақда кейинроқ).

Яқинда Ҳайрулла ака ҳаётида яна бир қувончли воқеа бўлди. Кафтдек ердан шунча маҳсулот етиштиргани бунинг устига ҳеч бир ташкилотдан ун сўрамасдан четдан келтириб нон чиқараётгани шаҳар ҳокимлигигача етиб борибди.

Шу боис «Тошкент шаҳар ҳокимининг 199 ф сонли» фармойиши билан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи корхоналар қуриш учун ижарага олинган ер доимий фойдаланишга берилди. Ҳозир Ҳайрулла Мўминов ёз пишиқликкача шу жойда сабзавот меваларни қайта ишлайдиган корхона қуриш ташвишида югуриб келаяпти.

— Сиз бу ердан етиштираётган маҳсулот корхонангиз учун уч кунлик хомашёку. Қолганини бозордан оласизми, ё бирор мўлжалингиз борми, — сўрадим тадбиркордан.

— Буниси сир, — деди Ҳ. Мўминов. — Ҳадемай хомашё сақлайдиган омборларимиз битади. Ўшанда кўрасиз. Ҳозир айтганим билан барибир ишонмайсизда. Ўтган ҳафта Барнаулдан консерваланган сабзавот-мева сўраб келишди. Шартномалашдик. Пул олмай эвазига — ёғоч, қант, қувурлар олишни мўлжалладик.

Ҳайрулла аканинг Низомжон деган дўсти бор. Жуда ҳазилкаш. Ўтган йили кузда шоша-пиша келиб «Москвага кетаяпман. Совуқ эмиш» деганча тайёр нимчалардан бирини кийиб кетди. Орадан ўн кунча ўтар-ўтмас Ҳ. Мўминовга Подольскдан Илья Петрович деган нотаниш одамдан «Нимчадан 400 дона юборсангиз, корхонамизда асбоб-ускуналар тайёрланади. Ҳозир омборда нон, тобака, балиқ дудлаш техникалари бор. Эвазига танлаганингизни жўнатишимиз мумкин» мазмунида телеграмма олди. Олдинига бу Низомжоннинг ўйини бўлса, керак, деб ҳаёл қилди. Аммо «қўнғироқ қилинг» деган ёзув остидаги телефон номерини кўргач фикри ўзгарди. Сим қоқди. Илья Петрович Подольск асбобсозлик корхонаси инженери. Низомжон билан Россия меҳмонхонасида бирга туришган экан. «Карима» фирмаси тамғаси босилган нимчани кўргач, маъқул бўлибди.

— Баҳосини келишдик. У нон цехи, тобака, балиқ дудлаш ускуналарини, мен нимчаларни жўнатдим. Шундай қилиб корхонани кенгайтиришга имкон ялралди, — деди Ҳайрулла ака сўзида давом этиб. — Алпомиш спорт саройидан халқа йўлигача биронта ишлаб турган нонвойхона йўқ. Атроф аҳолиси сарсон бўлмасин деган ниятда олинган ускуналарни монтаж қилиб, кундузи нон пиширишни йўлга қўйдик. Ҳозир сотадиган дўконимиз йўқ. Қураяпмиз. Яқин орада битади. Ўшанда узлуксиз ишлайдиган тартибга ўтишни мўлжаллаяпмиз. Шундай бўлсаям ҳозир фақат нон маҳсулотларининг ўзидан кунига 5 минг сўм даромад келаяпти.

Ҳайрулла ака шу пайтгача биронта дўконга ун сўраб борган эмас. Чимкент вилоятидаги Сбаир Раҳимов номли совхоз билан 50 тонна буғдой етказиб бериши хусусида шартнома тузди. Эвазига нимча, қўлқоп бераяпти. Совхоздан олинаётган буғдой тўғри Тошкентдаги 1-тегирмонда ун қилиниб, сўнг фирмага келтирилаяпти.

— Хамиртуруш топиш муаммо бўлиб турибди, — деди Ҳайрулла ака. — Янгийўлдаги кондитер маҳсулотлари корхонасидан олишни мўлжалловдим, бўлмади. У ердаги мутасаддилар «хусусий корхона билан олди-берди қилмаймиз», деб гаплашишмади ҳам. Яхши одамлар ўзинг чиқар дейишди. Бундай ўйлаб қарасам хамиртуруш тайёрлашга кўп нарса керак эмас экан. Синов учун озроқ қилиб кўрувдик, ўхшади. Энди хамиртуруш цехи қурилишини бошлаб юбордик.

Май ойигача ишга тушириш ниятида, қуввати ҳам чакки эмас. Ойига 400-500 кило. Эҳтиёждан зиёдини халққа сотмоқчи.

Хуллас «Карима» фирмаси ўтган йилнинг ўзида ишлаб чиқаришдан 572,2 минг сўм соф даромад қилган бўлса, бу кўрсаткич 1995 йилнинг уч ойи ичида 284,5 минг сўмга етди. Ишчиларнинг ўртача маоши ҳам 700-1100 сўмни ташкил этаяпти. Бундан ташқари текин тушлик иссиқ овқат билан таъминлаш йўлга қўйилди.

Ўзбекистон Президентининг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги фармони дастурамалимиздир, — дейди Ҳайрулла ака.

Ҳозир Х. Мўминов Чиғатой Оқтепа маҳалла гузарида нон дўконидан ташқари сабзавот-мева дўкони, атроф аҳолисига хизмат кўрсатадиган почтахона биносини тиклаб қўйди. Ғалабанинг 50 йиллиги арафасида ишга тушириш ниятида.

Исматилла ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) Х. Мўминов қурилишда; цехлардан лавҳалар.

• Ёрдамчи хўжалик кони фойда

Ҳар қандай жамоанинг каттами, кичикми ўз ёрдамчи хўжалигига эга бўлиши, ҳозирги иқтисодий оғир шароитда айнан заруратдир,— дейди Наманган вилоят сув хўжалиги бирлашмаси бошлиғи Ҳакимжон Ҳошимов.

Биз бирлашма қошида ташкил этилган ёрдамчи хўжалик фаолияти билан танишиб Ҳакимжон ака ҳақ эканлигига ишонч ҳосил қилдик. Бирлашманинг вилоятдаги барча туман сув хўжалиги бўлимлари ўз ёрдамчи хўжаликларига эга. Уларда эртаки сабзавотдан тортиб, ҳамма турдаги деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштирилиб, ишчи-хизматчиларга арзон нархларда сотилади.

Бирлашманинг Чуст тумани бўлими бундан икки йил муқаддам тошлоқ, фойдаланишга яроқсиз 500 гектар ерни ўзлаштиришга киришган эди. Ҳозиргача 226,5 гектар майдонда мевали боғлар, экинзорлар ташкил этилди. Ўтган йили боғдаги кўчатлар оралиғи ва янги ўзлаштирилган ерларда 28 тонна буғдой, 122 тонна полиз, 58 тонна сабзавот маҳсулотлари етиштирилди.

— Ёрдамчи хўжаликларда меҳнат қилаётганлар учун 18 та янги уй-жой қуриб бердик,— дейди «Анор» синов тажриба бўлими бошлиғи Носиржон Мамажонов.— Эрта баҳорда яна 60 минг туп анор кўчати ўтказиш учун ер тайёрлаб қўйдик. Олдинги йилларда экилган кўчатлар мева бера бошлади. Мақсадимиз — бу йил 10 тонна анор етиштириш. Яқин кунларда анор ва бошқа меваларни сақлайдиган омбор ва маҳсулотни қайта ишлайдиган цех қурилишини ҳам бошлаб юборамиз.

Бундай ибратли ишларга бирлашманинг Косонсой туман сув хўжалиги бўлимида ҳам алоҳида аҳамият берилмоқда. Косонсойликлар бир неча йилдирки, чорвачиликни ривожлантиришга бел боғлашган. Ҳозир ёрдамчи хўжаликда 40 бош қорамол, 36 та қўй-эчки, 3 та от боқилмоқда. Ўтган йили 2,6 тонна гўшт, 1,5 тонна сут етиштирилди.

БОЗОР БАҲОСИДАН ИККИ-УЧ БАРАВАР АРЗОН

— Кейинги йилларда чорвани озуқа билан таъминлаш қийинлашиб қолди,— дейди туман сув хўжалиги бўлими бошлиғи Х. Мансуров.— Шу боис фойдаланилмай ётган адирликка сув чиқариб, 70 гектар ер ўзлаштирдик. Ўтган йили шу ернинг 10 гектарига буғдой, 3 гектарига пиёз, картошка, сабзи, 40 гектарига маккажўхори, 5 гектарига беда, 15 гектарига пахта экиб, мўл ҳосил етиштирдик. Ҳозир 13 гектар майдондаги кузги буғдой гуркираб ривожланмоқда.

Туман сув хўжалиги бўлими ходимлари 22 минг гектар ерни сув билан таъминлайдилар. Шунинг 50 фоиздан зиёдроғи насослар ёрдамида суғорилади. Бунинг учун ёз ойларида 30 та насос станцияси, 220 та ер ости қудуқлари мунтазам ишлаши керак. Бугунги кунда уларнинг узлуксиз ишлаши учун зарур бўлган эҳтиёт қисмлар топиш ва бошқа ҳаракатларни қоплашнинг ўзи бўлмайди. Косонсойлик сувчилар эса бунинг уддасидан чиқишяпти. Ёрдамчи хўжаликда етиштирилаётган маҳсулотлар эвазига ўзларига керакли эҳтиёт қисмларни айрибошлаб олиб келишади.

Кейинги йилларда бирлашма қошидаги ёрдамчи хўжаликлар тобора кенгайиб бормоқда. Масалан, бундан уч йил муқаддам ёрдамчи хўжаликларнинг экин майдони 50,8 гектар бўлса, ҳозир 595 гектарга етди. Ўтган йили бу экин майдонларида 450 тонна буғдой, 400 тонна шоли, 600 тонна сабзавот-полиз маҳсулотлари, 200 тоннага яқин картошка, 90 тонна пахта ва бошқа маҳсулотлар етиштирилиб, ишчи-хизматчиларга бозор баҳосидан икки-уч баробар арзон нархда сотилди.

— Кейинги пайтларда дарё соҳиллари ва янги ўзлаштирилган жойларда боғ-роғлар, экинзорлар ташкил қилиш билан бирга қурилишбоп дарахтлар, теракзорлар барпо этишга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда,— дейди Х. Ҳошимов.— Ўтган йили бир миллион 218 минг туп терак кўчати ўтқаздик. Ҳозирда яна 600 минг туп терак кўчати тайёрлаб қўйилди.

Айни кунларда бирлашма ихтиёрида 522 бош қорамол, 410 бош қўй-эчки, 400 бош парранда, 179 яшик асалари уяси, бир гектар майдонда балиқ парваришланмоқда.

Абдуҳошим МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан

БУХОРОДА ҲАМ...

Бухорода ҳам Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги кенг нишонланадиган бўлди.

Вилоят ҳокими қарори билан ушбу тантаналарга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилий қўмитаси тузилди. У бир қанча юбилей олди тадбирларини ишлаб чиқди.

Зеро, Бухоройи Шарифда ҳам улуғ бобокалонимиз номи ва даври билан боғлиқ тарихий жойлар ҳамда обидалар анчагина. Масалан, Чашмаи Аюб, Сайфиддин Баҳорзи, Баёнқулихон мақбаралари, Мағоки Аттори ва Намозгоҳ масжидлари шулар жумласидандир. Бу йил «Темур ва темурийлар даврида Бухоро» янги туристик маршрутини очиш ҳам режалаштирилди. Шундай экан юқорида номлари зикр этилган мақбара ва масжидлар юбилейгача таъмирланиши лозим. Токи келадиган сайёҳлар бобокалонимизга бўлган ҳурмат ва иззатни ҳар қадамда сезиб туришсин.

Маннон ОТАБОЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Соғлом бўлишни ҳоҳлайсизми!!!
АСК "Барқарор"га мурожаат қилинг.
*Бизнинг компаниямиз **Европа** системаси бўйича **тиббий суғуртани** амалга оширади. Биз давлатимиздаги ва хориждаги энг яхши клиникаларда даволанишингизни таъминлаймиз.*
Тел.: 56-05-19.
Факс: (3712) 56-12-30.

Ўзингиз учун дунёсини кашф этинг SONY
"SONY" дўконида
Телевизор, видеомагнитофон, видеокамера, мусиқали марказ, магнитофон, аудио ва видеокассета, рўзғор электр техника
ва бошқа буюмлар

Тошкент, Фарҳод к., 20
Тел.: (3712) 76-36-28, 76-77-27

• Долзарб муаммо

ҚИЗИЛҚУМ яйловларида қиш оёқлаб, чўпон учун хайрли юмуш — қўзилатиш мавсуми бошланди. Бири икки бўлаётган чўпон учун бу мавсумдан завқлироқ давр бўлмаса керак. Шундай кунларда қишнинг барча чарчоқлари унут бўлиб, йил бўйи қилинган меҳнат сарҳисоб этилади.

НАВОИЙ вилояти иқтисодиётида чорвачилик етакчи соҳа ҳисобланади. Унинг яйловларида ҳозир 1 миллион 210 мингга яқин қўй-эчки боқилмоқда. Навоийлик чорвадорлар бу йил қишдан молларни беталофат олиб чиқдилар. Бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта.

Баъзилар назарида бу йилги қиш анча енгил кечгандек туюлади. Халқимизда эса қишнинг бир куни қолса ҳам қўрқ, деган нақл бор. Бир кунда ҳам у чўпонни шошириб қўйиши мумкин. Шундай пайтларда ёзги тайёргарлик ва чўпоннинг кўп йиллик тажрибаси асқотади.

Томдилик чорвадорлар учун қиш қишлигини декабрь ойининг учинчи ўн кунлигида кўрсатди. Аввалига узлуксиз ёмғир ёғиб, ер ва буталар музлади. Кейин эса қор ёғиб, моллар қўралардан чиқолмай қолди. Хашаклар майдаланиб, тайёрлаб қўйилган бўлса-да, уларни олис отарларга элтиш муаммо эди. Туман бўйича 5 йилдан буён янги техника олинмаган, эҳтиёт қисмлар, ёнилғи-мойлаш материаллари етишмасди. Қиш қиличини яланғочлаган ўша кунларда Болиманов номли жамоа хўжалигининг Бесбулоқ, Бўғисбой, «Жана шаруа» жамоа хўжалигининг Жағов, Мўлали, «Керизбулоқ» жамоа хўжалигининг Маъмир, Таспен, «Керегатау» жамоа хўжалигининг Бегимбет, Тасқудуқ, Ўрусқудуқ, «Бирлик» жамоа хўжалигининг Мўлдийман, Жанғаталоп, Талас, «Оёққудуқ» жамоа хўжалигининг Турлибой, «Томди» жамоа хўжалигининг Жингелди фермаларида моллар яйловга мутлақо чиқолмай қолди. Бу фермаларда эса туманнинг 70 фоиз чорваси қишлаётган эди.

Шундай пайтда яқин қўшнилар — Зарафшондаги Марказий кон бошқармасининг кончилари ёрдамга келишди. Уларнинг 25 та дизель ёнилғисида ишлайдиган техникаси энг олис яйловларга ем-хашакни бепул ташиб берди. Бу томдилик чорвадор бошидан ўтказган қишнинг биринчи синови эди, холос. Кейин яна, яна синовли кунлар бўлди. Синовли деганимиз албатта чўпоннинг ғашини келтиради. Чунки у буларнинг барчасини одатий ҳол деб билади. Унинг йил-ўн икки ой кўрган куни шу мавсум ортидан мавсум, ташвиш ортидан ташвиш келади. Аммо унинг меҳнати ўз қадрини топмоқдами?

Афсус... Вилоят ҳокими таъкидлаганидек, бу борада «уларнинг юзига қарашга уяласан киши». Бироқ фақат уялишнинг ўзи камлик қиларкан. Уларга уят эмас, икки-уч ойлик маошлари, ун, туз ва рўзғор тебратишлари учун барча жиҳозлар керак. Қиш бўйи Томди ва Учқудуқда «ишбилармон»лар изғиб юришди. Улар чўпонларга уннинг ҳар килосини 2-3 килограмм жунга «айрибош»ладилар (яширинча албатта). Ваҳоланки, Келес жун фабрикаси биргина Томди тумани чорвадорларидан қарийб 640 минг сўм қарз. Бу ўттиз етти минг аҳолиси бор туманда жон бошига неча минг сўмдан тушади? Нега улар уялишмайди?

Ёки мана бу фактга эътибор қилинг. Томди туманида «Сауле» деб аталувчи кичик корхона бор. Корхонага меҳнат биржаси ҳомийлик қилиб, 45 минг сўм ажратган. Бугун унда 26 киши ишламоқда. Корхона директорининг гапига қараганда, улар «Тадбиркор» банкнинг туман бўлимида ҳисоб рақамларини очганлар. Кредит ресурслари нари турсин, гоҳида ўз ҳисобларида бор пулларини ҳам ололмай, сарсон бўлишади. Ваҳоланки, «Тадбиркор» банкининг вилоят бўйича берилган кредитларининг қарийб 60 фоизи олди-сотди билан шуғулланувчиларга кетган...

Темир ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЗАРАУЗСОЙ АЖОЙИБОТЛАРИ

Термиз давлат университети билан Халқаро халқ педагоглари ассоциацияси шу йил май ойида «Жаҳон халқлари педагогикаси тараққиёти ва «Зараузсой мактаби» мавзуида халқаро симпозиум ўтказишга тайёргарлик кўрмоқда.

Инсониятнинг илк маконларидан бири бўлган Зараузсой ғори, ундаги қоятошларга чизилган турли-туман суратлар, одамларнинг меҳнат ва ов қуроллари, ҳайвонлар тасвири барчани ҳайратга солади. Зараузсой тўғрисида илмий асарлар, мақолалар чоп этилган бўлса-да, ҳали ғор сирлари тўлиқ ўрганилмаган ва халқимиз инсониятнинг қадимий бу манзили тўғрисида етарли тасаввурга эга эмас.

ЎзА.

• Қишлоқда ислоҳот қандай бораяпти?

БИР ҚИШЛОҚДА 20 ТА КОРХОНА, БОШҚАСИДА ЭСА...

УРГАНЧ туманидаги, «Халқобод» жамоа хўжалигида замонавий енгил саноат мажмуи қад ростлади. Уни Шарифбой Худойберганов бошлиқ бир гуруҳ қишлоқ тадбиркорлари барпо этишди. Кийим-кечак, гилам-полос ва ёғочсозлик буюмлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган бу саноат тизимида 200 дан кўп йигит-қиз меҳнат қилмоқда. Бу саноатни қишлоққа кўчириш борасида Хоразм воҳасида амалга оширилаётган кенг қамровли ишларнинг бир қисми холос.

Қишлоқда саноат ўчоқларини кўплаб бунёд этишга равон йўл очиб қўйилган «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Рўзимат Отажонов тадбиркор, сермулоҳаза одам. У раҳбарлик қилаётган жамоа хўжалиги ҳудудидаги Шомахулум қишлоғида фаолият кўрсатаётган саноат ўчоқлари сони 20 га етди. Уларда 450 нафардан зиёд қишлоқ фуқаролари моддий бойликлар яратишаяпти. Қишлоқ саноатчилари кийим-кечак, гиламлардан тортиб, консерва, қандолатчилик маҳсулотлари, турли хил қурилиш жиҳозлари, ҳатто, темир-бетон плиталар ва металл буюмларгача бўлган 100 дан зиёд номдаги халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришаяпти.

Аммо, Хоразм вилоятида олма пиш-оғзимга туш, қабилида иш тутаётганлар ҳам бор. Хусусан, Боғот туманидаги «Ғалаба», «Деҳқонобод», Янгибозор туманидаги «Маданият, «Россия», Хонқа туманидаги Ал-Хоразмий номли жамоа хўжаликларида саноат маҳсулотлари ишлаб-чиқаришни йўлга қўйишга ҳамон панжа орасидан қаралаяпти.

Гулбаҳор РАҲИМОВА,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

ЎРТА ОСИЁДАГИ ЙИРИК КОРХОНАЛАРДАН БИРИ–ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИДА ИШЛАШНИ ХОҲЛАСАНГИЗ
8-ҳунар-техника билим юртига ўқишга таклиф қиламиз.
Фақат бизда 6 ой ичида касб эгаллашингиз мумкин:
1. Механик-йиғув ишлари слесари.
2. Токарь
3. Фрезирчи.
11-синфни битирганлар ва қуролли кучлар сафида хизмат қилиб қайтганлар барча қулайликлари бўлган ётоқхона билан таъминланадилар ҳамда юқори стипендия оладилар. Машғулотлар гуруҳлар йиғилишига қараб бошланади.
Биз шаҳар марказидамиз.
Шаҳарнинг турли бурчакларидан бизгача етиб келиш жуда ўнгай.
1, 7, 10, 18, 22, 24-троллейбуслар, 97-148 автобуслар, 10-27 трамвайларнинг "Турон" меҳмонхонаси бекати.
Манзилимиз: 700128, Тошкент шаҳар, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10.
Тел.: 41-75-54, 8-ХТБЮ.

Ташкилот
Тошкент шаҳридаги омборидан пул ўтказиш йўли билан "Газ-31" автомашиналари учун шиналар ва "Жигули", "Доған", "Москвич" автомашиналари шиналари учун камералар сотади.
Воситачилар хизмати тақдирланади.
Телефонлар:
34-39-81, 35-46-93, 56-57-59, 91-35-15.

Корхона, хўжалик ва мулкчиликнинг барча туридаги фирмалар (жумладан хусусийлар ҳам) ишбилармонлари, раҳбарлари диққатига!
1995 йил 21 апрелда Самарқад шаҳрида Ўзбекистон Республикаси товар хомашё биржаси Самарқанд филиалининг презентацияси, кўргазма ва биржа савдоси очилиши бўлади.
Кўргазма ва савдога Самарқанд вилояти корхона ва хўжаликларининг маҳсулотлари савдога қўйилади.
Кўргазма эрталаб соат 9.00 дан ишлайди, биржа савдоси эрталаб соат 10.00 дан бошланади.
Белгиланган тадбирда ҳамманинг фаол қатнашишга таклиф этамиз.
Алоқа учун тел.: 8-(366-2) 35-48-10, 35-30-07.

50

МУҚАДДИМА

Иккинчи жаҳон урушининг бошланиши билан Ўзбекистон ҳам ҳарбий либос кийди. Ўзбек халқи навқирон фарзандларини уруш майдонларига тинмай йўллаб турди. Саноат корхоналари қурол-яроғлар ва ҳарбий либосларни ишлаб чиқара бошлади. Стадионлар ва истироҳат боғларида оммавий ҳарбий машқлар авж олди. Барча ташкилотлар, корхоналар ва ўқув юртларида тунги навбатчилик жорий этилди.

1941 йил июнининг сўнгги кунлари. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг 1 Май (ҳозир Абдулла Тўқай) кўчасида жойлашган биноси. Шу кеча уюшмада Ойбек ёш рус ёзувчиси Александр Удалов билан бирга навбатчилик қилишмоқда эди. Улар 20-уй пиллапоясида ўтириб, суҳбатлашар эканлар, Ойбек дафъатан сукутга чўмди.

«Ойбек менга тикилди, — деб эслайди ўша тунни А. Удалов. — Унинг катта-катта, қоп-қора ва маъно ёғилиб турган кўзларидан дардни, Ватан тақдири учун бўлган дардни, шунингдек, қандайдир жиловлаб бўлмайдиган қатъийликни ҳам, душманга нисбатан нафратни ҳам, ғалабага бўлган букилмас ишончни ҳам уқиш мумкин эди.

Узоқ жимликдан кейин у:

— Кеча ҳарбий комиссариатга борган эдим, — деди ва бир оздан сўнг қўшиб қўйди: — Олишмади. «Ўз вазифангиз билан шуғулланинг! Зарур бўлиб қолсангиз, чақирамиз», — дейишди. Зарифа билмайди. Унга ҳеч нима деганим йўқ. Ҳеч ким билмайди ҳам...»

Шу воқеадан кейин Ойбек уруш ҳақида асар ёзиш ниятида эканлигини айтиб, Марказқўмга ҳам мурожаат этди — уни фронтга, маълум муддатга, юборишларини сўради; Москва остоналарида қаҳрамонона жанг қилаётган ўзбек жангчилари ҳузурида бўлиши, қонли жангоҳни ўз кўзи билан кўриши лозимлигини уқтирди. Аммо Усмон Юсупов адибнинг шаҳдини қайтарди; «Сизнинг ўрнингиз фронт орқасида!», — деди у қатъий.

1942 йилнинг 31 декабрида марказий ва республика газеталарида ўзбек халқининг жабҳадаги юртдошларига ёзган машҳур мактуби эълон қилинди. Ноябрь ойининг бошларида эса жабҳанинг олдинги сарҳадларидаги ўзбек жангчиларини мазкур хат билан яқиндан таништириш ва уларга маданий хизмат кўрсатиш учун Эсон Раҳимов бошчилигида 15 кишидан иборат бадиий бригада тузилди. Бу воқеадан хабар топган Ойбек Москва бўсағаларида жон олиб, жон бераётган ўзбек жангчилари ҳақида роман ёзаман, деб бригадага ўн олтинчи аъзо бўлиб қўшилди.

ЖАБҲА БИЛАН ТАНИШУВ

1942 йилнинг кеч кузи. Дарахтларнинг барглари аллақачон сарғайиб, ўқ теккан қушлардек, кўча-кўйларни тўлдириб ётибди. Кетма-кет савалаб ўтган ёмғир тош ётқизилган кўчаларга уларни обдон шиббалаган. Яқинлашиб келаётган қора қишнинг нафаси теварак-атрофда кезиб юрибди.

Поезд юриб кетди. Кузатувчиларнинг оқ йўл тилаб силкинган қўллари ҳам кўринмай қолди. Ҳамроҳларнинг чуввос овозлари аллamaҳалгача тинмади. Ниҳоят, улар ҳам чарчади шекилли, вагонда сукунат байроғи кўтарилди. Энди поезднинг бир маромда, темир излар оша, тарақа-туруқ қилиб бораётган овози янграй бошлади. Қудратли ғилдиракларнинг ҳаракатидан эсаётган бу овоз Ойбекни хаёлга чорлади.

Адиб назарида, ўқ сингари учаётган поезд жабҳа чизиғига яшин тезлигида етиб оладигандек шиддат билан борарди. Аммо кўп ўтмай, у ўз йўлини муҳимроқ ҳарбий юклар ортган эшелонларга бўшатиб, катта ва кичик бекатларда узоқ турадиган бўлди. Ниҳоят, ўн беш-ўн олти кун деганда, собиқ советлар мамлакатининг пойтахтига кириб борди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Қўмитасининг котиби Эсон Раҳимов раҳбарлигидаги тарғибий-бадиий бригадада Турғун Каримов, Муҳаммаджон Мирзаев, Дадаали Соатқулов, Сора Самандарова, Тамара Назарова, Зайнаб Полтошева, Турсуной Маҳмудова, Назрулла Ёқубов сингари ўн тўрт нафар санъат аҳли бор эди. Улар бир неча ой мобайнида Москва остоналарида жанг қилаётган ўзбек жангчилари ҳузурига бориб, уларга ўзбек халқининг совға-саломини топширишлари ва маданий хизмат кўрсатишлари лозим эди.

Етти вагондан иборат эшелоннинг бир вагонида бригада аъзолари, қолган вагонлар эса совға-саломлар: Ўзбекистон боғларида етишган янги ва қуритилган мевалар, кийим-бошлар, китоблар, ўқувчи қизларнинг ўзбек жангчилари номига ёзган мактублари билан тўла эди.

Ойбек ҳали Тошкентда экан, душман самолётларининг Москвани бомбардимон қилгани тўғрисида кўп эшитган эди. Чиндан ҳам, поезд Москвага яқинлашар экан, урушнинг қонли излари аён кўзга ташланди. Ҳар жой-ҳар жойда бомбалар зарбидан қулаган вайрона уйлар, бурқсаб тутаётган ўрмону култепалар, мажақланган тўплар ва машиналар уюм-уюм бўлиб ётарди.

— Дадаали, — деди ҳаяжондан титраган овоз билан Ойбек, — бу урушнинг арвоҳи! Инсон зоти кўрмаган даҳшатлар ҳали олдинда!

Адиб турли-туман миш-мишларни эшитавериб, Москва аллақачон харобага айланган, деб ўйлаган эди. Лекин одамлар Москвадаги харобалар тўғрисида кўп муболаға қилган эканлар. Бадиий бригада 6 декабрда Москвага етиб келганда, шу нарса маълум бўлдики, немис бомбардимончилари шаҳарнинг муаззам гавдасини ундамунда чўқиб ўтган экан, холос. Шунга қарамай, Москва кечаги осуда ҳаёт қучоғида яшаган шаҳар эмас эди. Илгари нур дарёлари билан чайқалган кўча ва майдонларда бугун зулмат ҳукмрон, аксар иморатлар душман танимасин учун ҳар хил бўёқлар билан бўялган, танкка қарши ғовлар ўрнатилган, кўкка эса қора қузғунлар ўтмасин учун ҳаво шарлари кўтарилган эди.

Орадан бир неча кун ўтгач, бадиий бригада Москва атрофида жойлашган ҳарбий қисмлар билан учраша бошлади. Бундай учрашувларга келган ўзбек, қорақалпоқ, қозоқ, қирғиз, тожик, туркман жангчилари бригада аъзолари билан худди ака-укалардек қуюқ кўришар эканлар, «Биродарлар, бормисизлар? Бизни ҳам йўқлайдиган кун бор экан!» деб уларга миннатдор қалб туйғуларини изҳор қилдилар. Ойбек уларни қизиқтирган саволларга жавоб бериб, жабҳа орқасида қолган ёшлар, аёллар ва кексаларнинг мардона меҳнат қилаётганлари, Шимолий Тошкент каналининг қурилиши, пахта ва ғалладан юқори ҳосил учун олиб борилган кураш, Ғафур Ғулом ва Ҳамид Олимжоннинг янги шеърлари ва ҳоказолар ҳақида тошиб сўзлаб берди.

ЖАБҲА БЎЙЛАБ

Ойбекнинг уруш майдонларига сафари

Бригада аъзолари жабҳа яқинида жойлашган ҳарбий қисмлар билан бирга ертўлаларда — блиндажларда яшадилар. Бомба ва снарядлар тушмасин учун ертўлалар ўн-ўн икки қават ёғоч билан шиббаланган эди. Шунга қарамай, ёмғир ва қор суви ертўлалар ичига силқиб, катта-кичик кўлмаклар ҳосил қилган экан. Ойбек узун, уйқусиз кечаларда темир бочкалардан ясалган печь ёнида ўтириб, снаряд гильзасидан ишланган кўлбола жинчироқ шуъласида шеърлар ёзди, жангчилар ва командирлардан эшитган жанговар ҳаёт лавҳаларини ён дафтарига муҳрлади. Ана шундай дақиқаларда туғилган шеърларга Муҳаммаджон Мирзаев ва Дадаали Соатқулов бир зумда куй басталашди ва бу янги «тандирдан узилган» қўшиқлар эрта биланоқ жангчилар ҳузурида ижро этилди.

Баъзан кун оғиб, олдинги сарҳадларга йўл олиш олдида, қандайдир ички ғашликни ёзиш, қувноқ ва некбин руҳ касб этиш ниятида Ойбек чолғучилардан гоҳ «Чўли Ироқ»ни, гоҳ «Ушшоқ»ни ижро этишни сўраб, жангчилар билан мириқиб тинглади ва роҳатланди. Бундай ички нурланишлардан сўнг шеър қуюлиб келарди. У қайси қисмга бормасин, қаҳрамон жангчилар билан учрашиб, уч-тўрт дақиқа ичида уларга бағишлаб шеър ёзар ва уларни завқ билан ўқиб берар эди. У ана шу тарзда хавф-хатар ичида кечган икки ой давомида 50 дан ортиқ шеър ёзди, ўнлаб концерт ва митингларда иштирок этди, юзлаб жангчилар билан учрашиб, жабҳа ҳаётини ўрганди.

ЗЕБО ҒАНИЕВА БИЛАН УЧРАШУВ

Бригада Москвага етиб келганидан кейин офтобнинг ғира-шира шуълалари кўриниб, қор эриган, пойтахт кўчалари тўпиқ бўйи сув билан қопланган эди. 16 декабрь куни қалин қор тушиб, изғирин кучайди. Ер музлади. Ойбек жиқ-жиқ сувга тўлган пимасини аранг қуритиб, бир гуруҳ созанда ва хонандалар билан Москвадаги ҳарбий шифохоналарнинг бирига йўл олди. У ерда машҳур ўзбек қизи Зебо Ғаниева даволанаётган эди.

Зебо — ажойиб ўзбек аёли Маҳбуба Раҳим қизининг ўгай фарзанди. Агар Маҳбуба опа акаси Фитрат туфайли озор чекмагани ва адабиёт оламидан қувилмаганида, у, албатта, забардаст шоира бўлиб етишган бўларди. Ойбек буни яхши билгани учун ҳам Зебони кўришга катта иштиёқ билан борди.

Зебо уруш арафасида Москвадаги А. В. Луначарский номли Театр санъати институтида таҳсил олмоқда эди. Уруш бошланиши билан у Тошкентга — ота-онасининг иссиқ бағрига қайтишдан воз кечиб, курсдошлари билан бирга Москва мудофаачилари сафига қўшилди. Уни дастлаб на қизғин жангга, на разведкага юбордилар. Бундан иззат-нафси ҳақоратланган Зебо тезроқ олдинги сарҳадларга бориб, ўзидаги нафрат ва ғазаб бўронини ёв устига сочиш йўлларини ахтарди. Кўп ўтмай, у разведкага бориб, тўрт фашистни ер тишлатди. Кичик бир гуруҳ билан душман эгаллаб турган қишлоққа ҳужум қилганларида, командир ҳалок бўлди. Зебо масъулиятни ўз зиммасига олиб, жангчиларни олға бошлади ва қишлоқни душмандан тозалади...

Зебо ўзининг кичик жанговар йўлини гоҳ ўзбек, гоҳ рус тилларида ҳикоя қилар экан, Ойбек санъатни севган, ўз ҳаётини санъатга бағишлашни орзу қилган бу қизчадаги жасорат оловини кўриб, беҳад ҳайратланди.

«Солдат онаси» номли машҳур гуржи фильмида бир ғаройиб лавҳа бор. Олдинги сарҳадларда жанг қилаётган жангчилар ҳузурига ярим кечада тўрт-беш кишидан иборат бадиий бригада концерт бергани боради. Аммо шу пайтда, машаққатли жанговар хизматдан кейин, жангчилар ҳориб, ухлаётган бўладилар. Шунга қарамай, созандалар командир буйруғига бўйсуниб, уйқудаги жангчилар учун «Лезгинка»ни ижро этишади.

Ўша куни ҳам шунга ўхшаш ҳодиса рўй берди. Зебо билан бир хонада оғир ярадорлар даволанаётгани учун хонандалар мерган қизнинг илтимосига биноан паст овоз билан ўзбекча ва озарбайжонча қўшиқларни ижро этдилар. Сўнг Ойбек унга бағишлаб ёзган шеърини ўқиди:

Соғ бўлгил, қаҳрамон, шифо топ, Зебо!
Келтирдик биз сенга халқнинг саломин.
Сенга севги, ҳурмат ҳар кўнгилда жо,
Қабул эт дўстларнинг қизғин каломин...

Орадан тўрт-беш ой ўтгач, Зебонинг жароҳатлари бир қадар битиб, шифохонадан чиққанида, Ўзбекистон ҳукумати ўзининг қаҳрамон фарзандини она диёрга таклиф этди. Ёзувчилар уюшмасида бўлиб ўтган самимий учрашувда энг яхши ўзбек шоирлари унга бағишланган шеърларини ўқиб бердилар. Шу куни 1 Май кўчасидаги 20-уйда жаранглаган «зебонома»нинг қалдирғоч асари буюк муҳориба олови авж олган ўчоқда — ҳарбий Москвада Ойбек қалами билан битилган эди.

ИЗСИЗ ҚИШЛОҚДА

Душман Москвани ўтли искажага олиб, пойтахт бўсағасидаги шаҳар ва қишлоқларда ажал уруғини сочиб юрибди. 25—30 километр наридан ҳайқирган замбаракларнинг бўғиқ овозлари Москвада акс-садо берган, аҳён-аҳёнда осмонга шўнғиб киришга улгурган қузғунлар дастидан шаҳардаги баъзи бир иморатлар чўккалаган кезлар...

Ана шундай даҳшатли шароитга қарамай, кишилар қалбида собиқ советлар мамлакати тақдирига ишонч куртаклари пайдо бўлган.

22 декабрь куни нонуштадан кейин, Ўзбекистондан келган меҳмонлар олдига асир немисни олиб келдилар. Асир таржимон орқали берилган саволларга жавоб қайтарар экан, ҳадеб «Ҳитлет капут» деган сўзларни такрорлар эди. Эндигина йигирма ёшга тўлган бу йигит ҳамма нарсага қўрқиб, шафқат излагандек, олазарак кўзлари билан қарарди. У ўзи хизмат қилган қисмда ёшларнинг кўплигини, уларни ҳужумга дўқ ва пўписа билан олиб чиқишларини айтди. Чиндан ҳам, немислар орасида ҳали суяги қотмаган ёшлар беҳисоб. Асир тушганларида ночор ва беозор кўринган бу ёшлар қуролсиз аҳолини шафқатсиз равишда қийнаб ўлдирмоқда, бутун-бутун қишлоқларни култепаларга айлантирмоқда эдилар.

Она сути ҳали оғзидан кетмаган бу асир билан учрашувдан кейин, одатдагидек, кечаси соат бирларда Ойбек ҳамшаҳарлари билан жабҳа томонга машинада жўнади. Кун бўйи тинмаган, айниқса кечаси авжга минган тўплар ўзининг қора вазифасини адо этган экан. Уйлар, қишлоқлар, кўприклар харобага айланган, 220 уйли қишлоқдан бир ғиштин бинонинг харобасигина қолган, холос. Машина яна бир вайрона ёнидан ўтганида, жангчилар куни кеча бу ерда Юхнов деган шаҳарча бўлганини айтишди. Батамом бузилган бу шаҳарчада бирон киши учрамади. Йўл бўйлаб қор кўрпалари орасида саф тортган дўнг тепачалар шу ерда яшаган кишилар ва аксари ўзбеклардан иборат жангчиларнинг қабрлари эди. Бу ҳазин, бағоят даҳшатли манзарани кўрган Ойбекнинг кўзларидан ёш тирқираб отилди.

Адиб ўша кунлари жабҳа бўйлаб қайси бир дивизияга, қайси бир қисмга бормасин, ёнган, хароб бўлган уйлар ва қишлоқларни кўрди. Бу уйлар, қишлоқлар ва кўприкларни бояги беозор асирнинг тенгдошлари, ака ва оталари ёндирган эдилар. Киши бундай ваҳшийликларни қанчалик кўп кўрмасин, уларга кўникиш, уларни изтиробсиз мушоҳада этиш мумкин эмас.

Инсонлик қиёфасини йўқотган душман қилмишларидан ларзага келган ва қалби пора-пора бўлган адиб узоқ вақтгача бу мавзуни қаламга ололмай юрди. Ниҳоят, орадан бир ой ўтгач, «Изсиз қишлоқ» сарлавҳали шеърида ўша даҳшатли манзарани, умуман, жабҳа сафарида кўрган аянчли манзараларни бундай тасвирлади:

Бу ерда яшарди бутун бир қишлоқ...
Болалар шовқини, гармонь овози.
Сигирлар маъраши, тўй, меҳнат... — иноқ,
Кичик деразада гулларнинг нози.
Эртакка борарди бу ерда аср:
Туғилар, бўй етар... сўнг бўлиб кекса,
Кут ёзиб, дер эди оламга: «хайр!»
Ўрмон каби ўсган қанча жамоа...
Қани, ҳаёт? Қани куйи, сурури?
Қани зўр қишлоқдан синиқ бир парча?..
Кўксимни торткилар дарднинг омбири,
Ўйларкан, пешонам темир чамбарда.
Тиккайган нарса йўқ, қор чўкиб ётар,
Хандон кунин қўмсаб, йиғлайди шамол.
Бу ерлардан ўтмиш фашист-балогар,
Шум оёғин мангу қилажакмиз шол!

Душман култепага айлантирган 70 мингдан зиёд қишлоқ ва уванинг аянчли манзарасини ўзида мужассамлантирган бу шеърнинг ҳар бир мисрасидан урушга, фашизмга, бугун ҳам давом этаётган ваҳшийликка лаънат тошлари ёғилиб туради.

ЕРТЎЛАДАГИ КОНЦЕРТ

Йўл... Ўрмон орқали ўтувчи йўллар... Душман гоҳ-гоҳ бу йўлларни ўққа тутиб туради. Кундузлари бу йўллардан ўтиш хавфли. Шунинг учун қисмлар ўртасидаги алоқа асосан тунда, душман мудраган соатларда кечади.

Тун... Ҳорғин йўл кетган уйқуга,
Унинг тош кўксини хўп эзган кундуз.
Қанча ғазаб, хаёл, умид, йиғи, мунг,
Қанча ажиб ҳирслар унда берган юз...
Йўл тош қотиб ухлар... Қари гавдаси
Метин қадаҳлар-да қопланган туташ.
Тезда эшик ғарчлар, кўприк гумбурлар,
Йўлга ағдарилар тўлқин ва куёш...

Ойбек бу йўллардан ўтар экан, уни ҳар сафар чўнг хаёллар қуюни ўз бағрига олди. Неча-неча асрлар ва наслларни кўрган бу йўллар бугун снарядлардан пайдо бўлган «метин қадаҳлар» — ўлим ўнгирлари билан қопланган. Мана, яна бир снаряд кўприк устида портлаб, зилол сувда акс этган қуёшни йўл устига ағдариб юборди...

Серқуёш диёр вакиллари 23 декабрда, нонуштадан кейин, чаналарга ўтириб, полк штаби сари йўл олдилар. Бу, олдинги сарҳаддан анчагина берида. Шунинг учун ҳам жангчилар уларни «ура!» садолари билан қарши олдилар. Олдинги сарҳадлардан келган жангчиларнинг жанг ва изғиринлардан чиниққан юзларида нурли табассумлар пайдо бўлди. Улар қайта-қайта кўришиб, таниш-билишларини йўқлар эканлар, уларнинг кўзларида киндик қони тўкилган тупроққа меҳр учқунлари балқиб турарди. Жангчиларга совға-саломлар топширилди. Ўзбеклар майиз, туршак, баргак, олма қоқи каби қуритилган меваларни талашиб-тортишиб ея бошладилар. Совғалар орасидан гоҳо қаламқош ўзбек қизларининг суратлари, жасур жангчиларга атаб тиккан даструмоллари ва ғалабага ундовчи хатлари чиқиб қолардики, бундан улар беҳад қувониб кетардилар.

Клуб деб аталган каттагина ертўлада митинг бўлди. Делегация раҳбари Эсон Раҳимов жангчиларга ўзбек халқининг қизғин саломини топшириб, ўлкада олиб борилаётган мардона ишлар тўғрисида сўзлаб берди. Жангчиларнинг бутун вужудлари қулоққа айланди. Улар ҳар бир ютуқдан ғоят шодландилар.

Ойбек шу ернинг ўзида, қоронғи ертўлада ўтириб, жангчилар номидан Ўзбекистонда яшовчи ота-оналари номига мактуб ёзди. У мактубни ўқиб бўлгач, жангчилар унда ўзларининг юрак сўзлари ифодаланганини изҳор этиб, «овоз» бердилар. Сўнг жанговар байроқ олдига келиб, онт ичгандек, тантанали шароитда имзо чекдилар.

Бир неча жангчининг нутқидан кейин кичкина лампа билан ёритилган ердан бир қарич баланд, ним қоронғи саҳнада ўзбекнинг базмнавоз чирмандаси гумбурлаб кетди, най, рубоб ва ғижжак садолари мавжланди. Гулдор ипак куйлакларини пирпиратиб, рақкосалар ноз-ишва билан учдилар. Зайнаб Полтошева ва Турсуной Маҳмудованинг рақслари кучли қарсак бўронини қўзғади. Турғун Каримовнинг мумтоз куйлари, Назрулла Ёқубовнинг қозоқча ўланлари, Соня Ягудаеванинг ўзбекча шўх лапарлари катта мақтовга сазовар бўлди. Сора Самандарованинг овози « Ушшоқ» ва «Гул юз узра»да, русча ва украинча қўшиқларда ўз нафосатини барқ урдирди. Анжелика Малхасян турли тиллардаги лапарлари ва шўх ўйинлари билан жангчилар диққатини жалб этди. Ёш Тамара Назарованинг «Қизил аскар» қўшиғи эса тўппа-тўғри жангчилар юрагига бориб тегди. Сурон ва қарсакка бақувват этикларнинг аҳил дукури қўшилиб кетди. Концертда Ойбек сўзларига басталанган қўшиқлар ҳам янграб, тингловчиларга завқ-шавқ бағишлади.

«КУНДАЛИК»ДАН БИР САҲИФА

«23 декабрь. ...Кечқурун полковник ва майор билан ченага тушиб, олдинги позицияга бордим. Устимда оқ сурп кийим. Снаряд ва миналар тушиб турадиган йўллардан юриб, батальон команда пунктига бордик. Комбат ва бир неча автоматчилар билан олдинги чизиққа пиёда йўл солдик. Ўрмонда ҳар ўн-йигирма қадамда қоровуллар туради. Ҳаммаси ўзбек эди. Ҳар бири билан кўришаман. Қисқача суҳбат қиламан. Ҳаммаси жангга тайёрлигини билдиради, «Ҳужумга кирганда ўзимизни кўрсатамиз», дейишади. Йўл-йўлакай бир неча дзотларга кирдим.

Андижонлик Тўқсонбоев пулемёт нуқтасида туради. Командирнинг рухсати билан ўз жойидан чиқиб, мен билан гаплашди. Ўзбеклардан пулемётчи, автоматчи, миномётчилар кўп.

Айрим хавфли жойлардан якка-якка бўлиб ўтдик ва траншеяга тушдик. Траншея чуқур — одам бўйидан баланд. Тор. Ҳар қадамда пулемёт нуқталари, постлар, мушоҳада пунктлари бор. Жангчилар тунда ухламас эканлар. Навбат билан постда туришар, бўшагач, блиндажда дам олишар экан. Жуда кўп блиндажларга кирдик. Ўзбеклар билан бемалол ўтириб суҳбатлашдик. Тартиб-қоидаларни, ҳарбий билимни яхши эгаллаган йигитларимиз жуда сезгир. Полковник жуда камтар, ҳар саволимга батафсил жавоб беради, олдинги чизиқ хусусиятларини эринмай тушунтиради.

Немис траншеялари 70—10 метр нарида. Айтишларига қараганда, баъзи жойларда немис траншеялари жуда яқин — 20—30 метр экан. Уларнинг овозлари, бақириқ ва чақириқлари эшитилиб турар экан. Баъзан ўзаро сўкинишиб, даҳанаки жанг ҳам қилар эканлар. Гоҳ-гоҳ немислар ўзбек тилида ташвиқот юргизар эмишлар.

Кечаси соат 5 гача траншеяда юрдик. Роса чарчадик. Узоқдан отишма садолари келиб турди. Лекин биз юрган жойларда ҳеч қандай отишув бўлмади — «Шуниси чакки бўлди, холос», деб кулишдик. Полковник бошқа бир кун «шум» ясашга ваъда берди.

Батальон команда пунктига келиб, ченага ўтирганда, тинкам қуриб, сўзлашга ҳам мадорим қолмади. Тонг оппоқ оқарган эди».

УРУШНИНГ ОДДИЙ КУНЛАРИ

27 декабрда, қоронғи тушгач, Ойбек бир-икки ҳамроҳи билан олдинги сарҳаддаги тўпчилар ҳузурига бориб, тунги «шамалоқ»ни кузатди. Эртаси эрта билан қайтиб келди. Навбатдаги концертдан кейин бригада аъзолари ошхонага келдилар. Шу пайт душман миномётлардан ота бошлади. Миналар Ойбек турган жой яқинида портлади. Ошхона атрофига ҳаммаси бўлиб ўнта мина тушди. Гумбурлашлар ваҳимали бўлди. Кўп ертўлаларнинг деразачаларидаги ойналар чил-чил синди. Қисм командири жабҳа газетасига шеър ёзиб беришни сўраб, Ойбекка бир ертўлани кўрсатди. Бу ертўлага ҳам ҳалиги миналардан бири тушган экан. Адиб бир чеккаси ўпирилган ертўлада ўтириб, ўзи айтмоқчи, «сал чўчиброқ» ишлади...

Дивизия штаби ўрмон ичида эди. 29 декабрда душман бу ерни обдон ўққа тутди. Дарахтларнинг синган шох-шаббалари ерда, ҳалок бўлган жангчиларнинг қўл-оёқларидек, сочилиб кетди. Олдинги сарҳаддан келтирилган жасадлар тўзиди...

Душманнинг бир батальони ҳужумга ўтиб, бизнинг олдинги траншеямизни эгаллаб олди. Икки ўртада найзавозлик бўлиб, ҳар икки томон кўп талофат кўрди. Аммо душман жангчиларимизнинг қаттиқ қаршилигига учраб, чекинишга мажбур бўлди.

Дивизия штаби 30 декабрда бадиий бригадани бошқа бир полк клубига юборди. Кечаги артиллерия тайёргарлигидан кейин йўлда кўпгина ўнгирлар учради. Душман траншеялари ниҳоятда яқин бўлгани сабабли айрим жойларда ченадан тушиб, якка-якка чопиб ўтишга тўғри келди. Ҳамма ёқ дўмбоқ тепаликлар — қабрлар билан тўла эди.

Бу даҳшатли манзарадан мутаассир бўлган адиб жангчилар олдига чиқиб, шеър ўқиш учун ўзида мадор тополмади. Унинг томоғига аламнинг оғир бир тоши келиб қадалган эди. У ертўлада қолиб, бутун ғазабини темир печкага сочди.

Шу пайт отишма бошланди. Тўплар даҳшатли бир тарзда ҳайқириб, еру кўкни ағдариб ташлагудек бўлди. Снарядлар гўё Ойбек ўтирган ертўла устида портлаётгандек ваҳимали равишда чинқириб, олов тиллари билан қору тупроқни ямлаб ташлади...

«Кундалик»дан сатрлар

«27 декабрь. ...Артполкнинг клубида концерт берилди. Бу ҳам ер остида... Анчагина ўзбеклар йиғилди... Тасодифан ота маҳалламда, ёшликда мен билан бирга ўсган Кўчқор (Дадахоннинг ўғли) йўлиқди. Аксар жангчилар оилаларидан хат ололмаганликларидан шикоят қиладилар. Ўн ойлаб хат олмаганлар бор...»

«3 январь. ...Асакалик Тўхтасин Оқмирзаев фронтга кечқурун келган-у эртасигаёқ қизғин жангда иштирок этган. У дейди: «Эрта билан нонуштадан кейин, немислар бирдан ҳужумга ўтди. Артиллерия кучли тайёргарлик қилди. Ҳамма ёқни бузиб ташлади. Бирдан қарасам, немислар автомат билан инларидан чиқиб келаётир. Мен чўчимадим. Траншеямизда одам кам жойга бориб, пулемётдан ота кетдим. Милтиқ, пулемёт, автомат — ҳаммасидан отаман. Тўғри келиб қолса, тўпдан ҳам отавераман...»

«5 январь. 10—15 ўзбек снайперларини тўплаб, суҳбат қурдик... Тошкентлик, сархумдонлик — Кўкча даҳадан — Фахриддин Нурмуҳамедов билан гаплашдим. Ҳунари нонвой. Снайпер. 17 немисни ўлдирган. Дарахт тепасида туриб, бир немис офицерини урган. Нурмуҳамедовнинг икки акаси, икки укаси ҳам урушда...

Катта сержант Зуфаров билан сўзлашдик. У айтди: «1922 йилда туғилганман. Ота-онам йўқ. Болалар уйида тарбияланганман. Аввал ўзбек дивизиясида эдим, 1942 йилнинг 28 апрелида бу ерга келдим... Менинг бўлимим илғорлардан ҳисобланади. Миномётчиман. Бу кунга қадар 21 фрицни ўлдирдим. Милтиқ билан 3 тасини отганман. Бир кун душман ошхонасини йўқ қилиб ташладим...»

Очилов айтади: «...Бир марта политрукимиз мени ўзи билан олдинги жабҳага олиб борди, шунда у тўсатдан узоқда бир немисни кўриб қолди-да, «Снайперни чақир», деди менга. Мен: «Ўзим отаман», дедим. Отдим, ўқ аблаҳнинг нақ қорнига тегди. Политрук ҳисоб очишимни маслаҳат қилди, шундан сўнг снайпер бўлишга қарор қилдим... 5 ойда 45 немисни ўлдирдим. Бир кун бизнинг томонда гармонь чалдилар, шунда бир немис бошини бемалол кўтариб, қулоқ солди — мен урдим...»

Турдиев Абдуллажон Наманган область Тўрақўрғон район «Намуна» колхозидан. У деди: «...Кўп урушларда бўлдим. Житомир шаҳрида жангда қатнашдим. Немис танклари, мотоциклчилари, пиёдалари билан урушдик. Мен станковой пулемётида эдим. Қанча немисни ўлдирганимни ҳисобини билмайман. Бронли поездда нишонга олувчи бўлиб ишладим. Киев остида яраландим. Олма-отага бориб ётдим, 3 ой даволандим... Августдан бошлаб шу полкдаман, 4 та немисни ўлдирдим».

Омон Аноров Наманганнинг Учқўрғон райони «Маданият» колхозидан. 1918 йилда туғилган. 1940 йилдан армияда. Бессарабияда, Одессада жангларда бўлган. «41-йил 35 немисни ўлдирдим ва шу йил сентябрда ярадор бўлдим. Отпускани рад этиб, яна урушга қайтиб келдим. Якка ўзим 8 немисни ушладим. Бу йил 3 та немисни ўлдирдим. Взвод командири ёрдамчисиман...»

* * *

Ойбек шу тарзда «Қуёш қораймас» романининг бўлажак қаҳрамонлари билан жанг майдонида учрашиб, уларнинг машаққатли қисматларига ошно бўлиб борди.

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари доктори.

СУРАТДА: Ойбек (сўл тарафдан биринчи) Ғарбий жабҳа қўмондонлари ва бадиий бригада аъзолари орасида.

Москва бўсағаси, 1943 йил 11 январь.

ҚИБРАЙДА ШУНДАЙ КОРХОНА БОР

(Репортаж)

• *Яна нон ҳақида*

Республикамизда ички бозорни озиқ-овқат, саноат моллари билан тўлдириш, бозор муносабатларини барқарорлаштириш, юртимизни обод ва халқимиз ризқини тугал қилиш каби эзгу мақсадлар йўлида жуда катта ишлар амалга оширилмоқда.

Буни 105 минг кишилик қибрайликларга хизмат кўрсатаётган «Қибрай-нон» ҳиссадорлик жамияти фаолиятидаги ижобий ўзгаришлар мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Нон комбинати директори Рухсора Абдураҳманова шундай дейди: «Нон — бободеҳқон ерга умидла қадаган, табиат карами-ла унган, уфққа туташ бепоён далаларни ёқимли қўшиқ мисол тўлдириб тебратган саноқсиз бошоқлар ҳадяси, қўйинг-чи, олов уфурувчи печлар олдидаги нонвойнинг тун-у кун чекадиган машаққатли меҳнати самараси».

Ҳисоб илмининг уқувини олган оғир, вазмин Рухсора опа комбинатда ишлаб юрган пайтларда нон ва нон маҳсулотларининг сифатсизлигини ва бунинг сабабларини англаган эди. 1981 йилда ишга тушган комбинатда 10 дан ортиқ раҳбар келиб кетган бўлса-да, бирор натижага эриша олмади, аҳоли талаб ва эҳтиёжлари қондирилмай қолаверади.

Янги директор ишни корхонани иссиқлик энергияси билан иситишни йўлга қўйишдан бошлади. Янги печлар қурилиб, мавжудлари таъмирланди. Ун қопсиз ташиб келтирила бошланди. Ишчилар меҳнатини моддий ва маънавий рағбатлантиришга эътибор қаратилди. Мавжуд цехларни кенгайтириб, аҳоли гавжум ерларга оби нон ёпадиган тандирлар йўлга қўйилди. Ҳозирда Қибрай шаҳарчасида 2 та, шунингдек, Дўрмон, Хўжақўрғон, Қизил шалола, Саниiф, Қизил кўприк қишлоқларидаги тандир цехлари ҳам эл дастурхонига хуштаъм бўрсилдоқ нонлар етказиб бериб турибди. Корхонада қўл меҳнати деярли кам. Барча ишлар ақлли техниканинг пешма-пеш бажарадиган ҳаракатларига асосланган. Бунинг шарофати ўлароқ, маҳсулот сифатининг яхшиланаётганлиги, вақтдан тежалиб, маҳсулот таннархининг арзонлашувига эришилаётганлиги қувонарли ҳолдир. Корхонада патир, гижда, оби нонлар, ширин қаламча ва булочкалар, макарон маҳсулотлари, вермишель, рожки каби ўнлаб маҳсулот тайёрланмоқда. Савдо нуқталарига кунига 25 тоннагача нон ва нон маҳсулотлари жўнатилмоқда.

— Ўқув матлубот жамияти билан тажриба алмашиб, ҳамкорликда иш олиб боряпмиз. Бугун-эрта янги замонавий ускунани тўла ишга туширишга эришамиз, шунда бир йўла 5 турдан ортиқ макарон маҳсулотлари ишлаб чиқарилади. Яқинда «Жанубий» номи билан аталадиган 400 гр.лик ҳажмдаги булочкалар ва француз ботонларини ҳам эл дастурхонига тақдим этамиз, — дейди биз билан суҳбатда Р. Абдураҳманова.

Халқ фаровонлиги учун тинимсиз жонбозлик кўрсатаётган, излай-излай имкон топаётган «Қибрай-нон» корхонаси маҳсулотларидан харидорлар мамнун.

Дилфуза АМИНОВА,
ТошДД талабаси.

Ўзбекистон Республикаси бухгалтерлар ва аудиторлар ассоциацияси

Доимий ишловчи курсларга қабулни давом эттиради:
Лицезияли аудиторлар
-вилоят гуруҳи /ўқиш муддати - ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда 1 ой/
-шаҳар гуруҳи /ўқиш муддати - ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 3 ой/

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 1993 йил 10 июндаги 42-хатига мувофиқ шу вазирлик тасдиқлаган дастур бўйича лицензияли аудиторларни тайёрлаш ҳуқуқи фақат бухгалтерлар ва аудиторлар ассоциациясига берилган.

Доимий ишловчи курсларга қабул давом этмоқда,
- бошловчи бухгалтерлар
- қўшма, чет эл, кичик корхоналарда ишлаш учун бош бухгалтерлар, молия директорлари

Бизнинг манзил:
Тошкент, Ниёзбек йўли, 6.
Тел.: 34-01-87, 35-72-51.

Ташкилот пул ўтказиш йўли билан сотади:

-"ГАЗ", "ВАЗ", "Москвич" автомашиналарининг эҳтиёт қисмлари.
-Металлпрокатлар олишда ёрдамлашади.

Тел.: 62-14-73
соат 9.00 дан 17.00 гача.

(Газетанинг навбатдаги сони 20 апрель пайшанба куни чиқади).

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси бошқаруви, Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси ва «Халқ сўзи» рўзномаси таҳририяти журналистика фахрийси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият арбоби

Хайриддин НАЗИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан қайғуриб, марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги жамоаси вазирликнинг бош мутахассиси Ғайрат Жалиловга онаси

Хосият ХОЛИЕВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзистиқболстат Давлат қўмитасининг иқтисодиёт ва ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш илмий тадқиқот институти жамоаси бўлим мудири Мирзоҳид Обидович Қосимовга онаси

Мартуха ҚОСИМОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Тошкент давлат иккинчи тиббиёт институти ректорати, Касаба уюшмаси ва ёшлар иттифоқи даволаш физкультураси, врач назорати ва физиотерапия кафедраси ўқитувчиси, институт ёшлар иттифоқи уюшмасининг раиси Ш. Қ. Одиловга отаси

Қаюм ОДИЛОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 32-07-94;
Иқтисодиёт 32-36-65;
Маънавият 32-35-60;
Ахборот 32-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — Ў. Ҳайдаволов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 00160 52346 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 20.50.

1 2 3 4 5 6